

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





# MORGONBRIS

\* OKTOBERNUMMER 1929 \*

25:te årg.

Nummer 10

Pris 25 öre

# Ungdomens fostran för fred och humanitet.

''Fredstanken måste vara levande hos folken. Man måste som avskyvärda brottslingar betrakta dem, som utså hatets sädd i barnens sinnen och fostra kommande generationer i hat och blodig fiendskap.

Det är särskilt till kvinnorna jag vänder mig. De böra försvara hemmen mot denna förgiftning, för vilken de bli de första att falla offer. Den dag, man skall lära barnen kärlek till freden, som enar folken i stället för att splittra dem, den dagen skall freden härskas bland dem.''

Dessa ord ha uttalats på Folkförbundsförsamlingens möte i Genève av Briand i hans stora tal där vid septembermötet i år.

På ett märkligt sätt har franske konseljpresidenten skjutit kvinnorna och barnen i förgrunden för uppnåendet av den allmänna freden.

Hans hänvändelse till kvinnorna som missionärer för denna världsmedborgerliga gärning har väl skett i känslan av kvinnornas värdesättning av hemmet, men säkert även med tanke på krigsvetenskapens utveckling. Sant är också att hemmet under alla förhållanden är det, som först drabbas av krigsutbrottet. I samma stund mobiliseringsordern gives drabbas hemmet av dess verkningar. Fäder och söner ryckas bort, hemmet splittras.

Hur mycket förmå dock mödrarna och kvinnorna gent emot alla de krafter inom samhällslivet, som i mer eller mindre grad påverka de unga och ingiva dem kärlek till de krigiska bragderna och till stämningar mot andra folk, som minsann inte äro befruktade med några humanitets- och mänsklighetsidéer.

Skolan i nutiden har lika stor för att inte säga större plats i uppfostrargärningen än många hem och blir för barnen oftast en stor auktoritet.

Vilken är dess inställning i allmänhet till fredsproblemen? Man behöver knappast fråga. Att krigsmentaliteten frodas påminnes man ofta om. Slagfälts- och krigsbragdsromantiken står egendomligt nog fortfarande högt i kurs i världens skolor och omedvetet från sina tidigaste år insupes den av barnen. Här ett litet oskyldigt exempel därpå.

Blev i dagarna vittne till en 10-årig flickas hänförelse över att hon och hennes kamrater kunde vid återkomsten till skolan hälsa lärarinnan

med sången ''Vår svenska fana'', vars första vers lyder:

Vår svenska fana gul och blå  
hur stolt i dina spår att gå  
och lyssna till din minnessång  
om svunna dagars segergång.  
Då gult och blått i svenska skott  
skrev världen lag i Narvas slag,  
på Lützens höga hedersdag,  
på Lützens höga hedersdag.  
Skrev världen lag i Narvas slag  
på Lützens höga hedersdag.

Undrade vad lärarinnan kände, om hon ett ögonblick reflekterade över innehållet i sången och vilken betydelse den kunde få i barnens uppfattning till det kommande livets plikter.

Vid tio års ålder är väl inte reflexionsförmågan över kunskaperna som inhämtas så stor, de bli väl till mera som utanläxa, men de ha dock kommit in i barnasinnen och ligger där lagrat. Det är inte helt oviktigt fördenskull vad barnen, redan under de första skolåren, få för uppfattningar sig givna. Hade denna klass av småttingar fått lära sig litet mera av lyriska sånger, sånger om naturen, som de fattat kärlek till, hade säkerligen detta kommit till uttryck vid ett sådant tillfälle.

Årets studentskrivningar ha ju särskilt lämnat prov på vad som rör sig i ungdomens sinnen, vilket väl inte kan bortförklaras, utan att det är utslag av vad som gives de unga att hålla högt och entusiasmeras av. Att det inte var rättsidéerna och humanitetsprinciperna, som triumferade över våldsbragderna, är väl i minne.

När Briand säger: ''det är särskilt till kvinnorna jag vänder mig'' hade det varit lyckligt om han tillagt — och till alla barnens och un-

domens fostrare i skola och hem, ty det är som sagt icke mödrarna ensamma, som fostra och öva inflytande över ungdomens och barnens sinnen!

Dock, kvinnorna som uppfostrarinnor och mödrar kunna utföra stora ting om de begagna sina möjligheter. Men de måste i första hand fostra sig själva för fredsidéernas befrämjande. Denna stora gärning är icke endast talets och de vackra ordens utan även att handla och i högsta grad nyktert och pro-saiskt.

De socialdemokratiska kvinnoklubbarna äro inga föraktliga organisationer som uppfostrare för fredsidealerna. Inom deras arbetsprogram finnes linjer för ett positivt arbete för uppnåendet av allmän världsfred.

Vi ha mycket att begrunda från mötet såväl i Haag som folkförbundsförsamlingens möte i Genève i september. Hade de fredstoner, som nu ljuda, låtit höra sig om i England sutte en borgerlig regering eller i Danmark en konservativ? Vi behöva icke svara. Åren sedan 1924 bära vittnesbörd därom.

Men vi fråga: Tänka kvinnorna på vilka grupper i samhället det är, som givit Mac Donald eller Henderson möjligheter till utövändet av sina fredsgärningar, eller Stauning i Danmark att hålla sitt tal för avrustning i Genève.

Bakom dem står arbetareklassens män och kvinnor. De organiserade kvinnorna ha under mer än ett år i England arbetat intensivt och målmedvetet för det val, som förde arbetarregeringen till makten med sådana män som Mac Donald, Henderson, Snowden i spetsen, vilket måste betraktas som insatser för freden i mycket hög och verksam grad. De ha påverkat sina klass-systerar att deltaga i det politiska valet och rösta med arbetarepartiet.

Det är nog också en av de säkraste vägarna att gå för kvinnorna om de vilja skydda sina hem och sina barn från hatets och den blodiga fiendskapens förstörande makter. Ty vad hjälper de mest humana och på broderskärleken byggda uppfostringsprincipers överförande till barnen i hemmen om strax utanför hemmets tröskel förgiftningsprocessen börjar?  
S. V.

## Innehållsförteckning:

- Ungdomens fostran för fred och humanitet* av S. V.  
*Barnavårdens krav* av docenten Axel Höjer.  
*Politisk renässans* av Sigrid Gillner.  
*Kvinnornas deltagande i förvärsarbetet.*  
(En statistisk redogörelse.)  
*Skolreformen i Österrike* av överlärarinnan Math. Holmgren.  
*Nytt förslag till lösdrivvarlag.*  
*Några glimtar från Finland* av V.  
*Dikt* av Hilma Jonsson.  
*Skiss* av ''Moder''.  
*Referat över sommarstudiekurser.*  
*Notiser från utlandet.*  
*Klubbrev. Följetong.*

# Barnavårdens krav.

Av docenten Axel Höjer.

Med benäget medgivande återgiva vi här nedan ett avsnitt ur det mycket belysande föredrag, som docenten Axel Höjer, Lund, höll vid Skånska Barnavårdsförbundets årsmöte i Ystad.

Det första är att tillbörlig hänsyn tages till arvsförhållanden. Ännu i år har jag hört talas om fattigvårdsnämnder, som föranstalta giftermål mellan själsligt defekta individer för att undkomma underhållsskyldighet. Det förefaller också egenomligt, att då nu steriliseringsfrågan efter ett mer än tioårigt utredningsarbete synes mogen för avgörande, kommitterade anse vederbörandes samtycke erforderligt även då det är fråga om person, som eljest icke kan bestämma för sig själv, ex. en sinnesslö. På denna punkt synes mig en ändring i det för övrigt mycket väl avvägda betänkandet vara att förorda. Det är nog sant, som av de kommitterade utredes, att våra kunskaper om sjukdomars ärvtlighet ännu icke tillåta oss några praktiska slutsatser annat än i vissa fall. Dessa fall äro dock så viktiga och de problem, som uppstålla sig vid äktenskaps ingående så mångahanda, att man måste beklaga frånvaron i vårt land av varje motsvarighet till de tyska kommunala rådgivningsbyråerna för dem, som tänka ingå äktenskap. I anslutning här till måste också med beklagande konstateras, att den nutida generationen förklarar sig själv inkompetent i fråga om att meddela ungdomen den upplysning om sexuallivet, som av snart sagt alla erkännes vara en nödvändighet. Genom årets riksdagsbe-

slut har denna sak överlämnats till det enskilda initiativet. Man kan då blott hoppas, att detta skall kunna åstadkomma något i tillräckligt stor utsträckning. Ett förbund som det Skånska Barnavårdsförbundet bör kunna medverka härtill.

Barnen hava likaväl som vuxna rätt att kräva säkerhet till liv och lem. Endast i förbigående vill jag peka på, hurusom den moderna militära strategien räknar med att betvinga en fiendes motståndskraft i första hand genom att angripa och förgöra barnen. Frågan om bästa freds- och försvarspolitik är därför numera direkt en barnavårdsfråga. Vidare måste pekas på den bristande respekt för livet, som kommer till synes i de allt vanligare fosterfördrivningarna. Visserligen har, såvitt jag förstår, icke det ofödda, ja, ej ens det framfödda barnet ett absolut krav på att få fortsätta sitt liv. Jag menar, att offer av liv är en medborgerlig plikt i våra dagar såväl som i våra fäders. Vi hava här frågan om de djupt och obotligt

sinnesslöas meningslösa fortlevande. Men lättsinnet har ingen plats vid sådana avgörelser utan endast hänsynen till andra människor.

Vi ha vidare den grupp av barn, som föräldrarna snarast vilja avlägsna ur sitt liv, en parasklass, som hittills i huvudsak hemfallit åt vissa privata förlossningshem och barnhem. Kraven på koncession för sådana hem ävensom på en effektiv ordning för fosterbarnskontrollen höra hit.

Många äldre vägra att acceptera de nya barnavårdslagarna på den grund, att de skulle avlägsna skammen, som vidlåder oordnade sexuella förhållanden. Det är att hoppas, att denna gammaltestamentliga ståndpunkt, som man finner särskilt hos vissa präster och som medföra grymhet mot barnen, alltmer skall ersättas av en mera human uppfattning.

Den uppfattningen, att barnet såsom sådant har rätt till existensmedel, har ännu icke slagit igenom. Alla torde numera hava klart för sig, att vår lag 29 juni 1912 om ar-

betareskydd, som förbjuder en moder visst industriellt arbete närmaste tiden efter förlossning, icke garanterar henne något underhåll under denna tid. Man nöjer sig med att hänvisa till barnafadern, men då denne, som ofta är fallet, är insolvent, återstår för moderen endast fattigvården. Blott var tionde moder får understöd från sjukvårderna. Det är hög tid, att moderskapsunderstödsakkunnige framlägga ett förslag, som äntligen löser denna fråga. En annan understödsfråga, som borde vara mogen för lösning, är den om hjälp åt en moder med flera barn. Om denna



## Frun själv

sköter numera i långt större utsträckning än förr ensam sitt hushåll. Därvid är hennes största bekymmer, att hon genom ständig beröring med vatten — än kallt, än varmt — får sina händer röda, nariga och förstörda. Möjligheterna att råda bot för detta onda finnes dock. MANIOL är ett preparat, som under alla omständigheter förmår hålla huden vit, mjuk och elastisk.



Namnet GAHNS  
är en garanti för  
förstklassigt fabrikat.

fråga ordnades, hade man också i och med detsamma förekommit en stor del av striderna om hemortsrätten, vilka gälla just sådana fall.

Om ett upprörande förbiseende av barnets behovssynpunkt vittnar kungl. förordning av juni 1912 om understöd i vissa fall åt värnplikti- ges barn och dess moder. Enligt densamma upptages ansökan, som icke är gjord av mannen, icke till behandling. Jag har hört omtalas flera fall, då barnafadern, fientlig mot sitt eget barn och dess moder, vägrat anhålla om understöd. Det är icke rimligt, att detta skall medföra uteblivet understöd i sådant fall. Större betydelse har dock numera icke denna förordning.

Jag skall icke närmare ingå på storleken av barntilläggen vid olika försäkringar. Jag skall endast nämna ett typiskt exempel på huru det för många är naturligt att sätta barnen i efterhand. När en byrå- chef för någon tid sedan framlade förslag till obligatorisk sjukförsä- ring och det gällde att göra densam- ma så billig som möjligt, strök han i första hand barnen ur förslaget. Detta kanske är naturligt i ett land, som i sina två nordliga tredjedelar icke har en barnavdelning vid något av lasaretten. Här måste den nya kommittén för en rationell ordning av sjukvården åstadkomma en ändring.

Frågan om hur varje barn skall få lämplig kost och vård allt efter sin ålder är främst en fråga om vårdarinnans kompetens. Frågan om de bästa medlen att bibringa mödrar och andra vårdarinnor denna kompetens måste alltid vara aktuell. Det gäller emellertid att skaffa icke blott kvinnorna utan även männen och inte minst myndigheterna en mera biologisk blick på barnavår- dens problem. Svenska barnavårds- förbundets demonstrationskurser böra ut på den skånska landsbyg- den.

Sedan flera hem för mödrar och barn blivit stängda såsom samhälls- vårdliga, är det allmänt intresse att upprätta nya och bättre. Växjö har sitt, Jönköping får snart sitt; men hela Malmöhus län har endast Årt- holmen och Kristianstads län har intet. Här är en uppgift att omedel- bart taga itu med.

Vad i övrigt bostadsförhållandena angår, är det allom bekant, att i vårt land majoritetens standard om ett rum och kök med stigande krav på hygien och komfort icke lämnar plats för barn. Det är också något

på tok med den allmänna meningen, när en husvärd såsom nu sker kan annonsera, att såsom hyresgäster en- dast mottagas barnlösa familjer, utan att därmed förlora medborger- lig aktning.

Vad beträffar den växande ål- derns krav på fri rörelse i ljus och luft, har den nya läroverksstadgan bättre än den föregående beaktat dessa. Det oväsen, som följt på de föreskrivna femton idrottsdagarna, tyder dock likaväl som det illa för- beredda sätt, varpå de genomförts, på att den rätta förståelsen ännu icke trängt igenom. På våra bredd- grader utövar solstrålningen under det mörkare halvåret sin egentliga hälsobringande verkan mellan kloc- kan 10 och 14. Arbetet inomhus för barnen bör förläggas till annan tid på dagen. Detta krav kommer sä- kert icke att tillmötesgåas inom den närmaste tiden.

Barnaålderns skyddande mot tu- berkulos kommer att diskuteras i se- nare föredrag. Den innebär likaväl som kampen mot s. k. banala infek- tioner, mässling, kikhosta, difteri och koppor m. fl. sjukdomar, en rad medicinska och socialmedicinska krav, på vilka jag här ej hinner när- mare ingå. Att helt skydda barn för infektioner är icke görligt och i viss mån icke heller önskvärt. Av största vikt är däremot att de vid smittotillfället äro i fullgott hälso- tillstånd. Detta ernås säkrast genom en fortlöpande hälsovårdande om- syn av sakkunniga läkare och skö- terskor för spädbarn, småbarn och skolbarn. På dessa områden befinna vi oss i jämförelse med övriga län- der ohjälpligt på efterkälken. I fråga om barnavårdscentralerna för- dröjes utvecklingen i hög grad av det olyckliga sätt, på vilket den s. k. mjölkdroppsrörelsen i vårt land startade. De kvarlevande mjölk- dropparna omändras nu till barna- vårdscentraler. Mjölkdroppen i Lund är emellertid nerlagd, och den i Piteå är omändrad till en förening för hjälp åt gamla. Det är vackert med känsla för ålderdomen, men därtill skulle icke behöva användas de medel, som hopsamlats till barn- domens vård. På sistone har äntli- gen även i vårt land en känsla för betydelsen av denna hälsovårdande övervakning börjat visa sig. Ett av samtliga underlydande myndigheter tillstyrkt förslag att ersätta den ki- rurg, som för närvarande är skol- överstyrelsens medicinske sakkun- nige, med en skolöverläkare med ett obetydligt arvode och ej ens halv-

## Rättelse.

I septembernumret har ett par mera an- märkningsvärda tryckfel insmugit sig.

I artikeln "Våra uppgifter" står efter uppmaningen att agitera och intressera hembiträderna för vår rörelse å sid. 4: "I det ämnet skulle studiecirklar bildas inom våra kvinnoklubbar", vilket varje läsare bör förstå icke hör hemma där.

Sin plats har uppmaningen på sid. 3 efter stycket som börjar med: "Dessutom ha vi hela det stora komplex av frågor som kun- na inneslutas i rubriken socialhygien."

Ett andra tryckfel gäller art. å sid. 8. Där står att Landsorganisationen har 60,000 medlemmar och partiet 25,000. Bägge siff- rorna äro felaktiga. Soc.-dem. arbetarepar- tiet räknar f. n. med närmare 220,000 med- lemmar och Landsorganisationen med 469,409 medlemmar, därav 423,810 män och 45,599 kvinnor, vilka siffror torde vara värda hålla i minnet.

## Sv. soc.-dem. kvinnoförbunds styrelse

var samlad i Stockholm den 24 och 25 augusti till årsmöte. Många vik- tiga frågor behandlades. Besluten komma att i cirkulär delgivas avdel- ningarna. Till de stridande lantar- betarna anslogs 200 kr. och uttalades anslutning till Soc.-dem. ungdoms- förbundets insamling. Uppmaning ställes härmed till kvinnoklubbarna att delta i insamlingen för de för sin föreningsrätt stridande lantarbetar- na. Bidragen insändas direkt till Sv. Soc.-dem. Ungdomsförbund, Drottninggatan 5, Eskilstuna.

tids tjänstgöring, har nyligen av k. m:t avböjts. Beslutet vittnar om den absoluta nödvändigheten av ett större utrymme och mera kompe- tenta handhavare inom den centrala förvaltningen för barnavårdens in- tressen.

I och med skolläkarfrågans ord- nande löses av sig självt problemet om huru den medicinska sakkun- skapen bäst skall kunna medverka till ungdomens yrkesval. Ögonrubb- ningar, hörselrubbningar, tuberku- lösa anlag, alla giva de vissa bestäm- da indikationer, som till skada för individ och samhälle nu lämnas obe- aktade. Ärligen måste vid läkare- undersökning av minderåriga arbe- tare mer än tusen åläggas att om- byta arbete.

## "Politisk renässans."

På en telegrafstolpe vid en landsväg utanför Norrköping läste jag en affisch, som förkunnade, att den från fjolårets valrörelse kända doktor Astrid Cleve skulle tala i en landsby om politisk renässans.

Den, som hörde d:r Cleve under valrörelsen, har ingen anledning misstänka, att denna högerns idéer tillgivna talarinna, sedan september 1928 ändrat mening om vad som då för henne betydde en politisk renässans i vårt land. Det är med utgångspunkt från detta att d:r Cleve av i dag är densamma som under valrörelsen, som jag vågar göra några erinringar med anledning av den affischerade rubriken på det föredrag, jag denna gång är förhindrad åhöra.

Doktor Cleve var under valrörelsen djupt moralisk. Hon anslog de

där strängarna, som särskilt politiskt otränade kvinnor — sådana som varken ur livet eller ur det tryckta ordet vet någonting politiskt — tycka om att höra klinga. Man talar om, att man vill ha större ärlighet, mindre själviskhet, mera ansvar i det politiska livet. Man tar exempel på en fordringsfull, moraliskt förslappad arbetareklass, föreledd av maktlystna ledare till en hätsk och det helas väl åsidosättande klasskamp. Man manar fram de andliga värdena, som vårt folk ägde förr i tiden, och man framställer dem nu såsom allvarligt hotade. "Kyrkans kors och brudens ring", äktenskap, hemliv, "gammaldags" hederlighet och arbetsamhet, sparsamhet, ansvarskänsla, allt

det där som nu är på glid mot förintelsen, det ska fram igen och till heders i den politiska renässansen! Så talade d:r Cleve och många andra bland valrörelsens borgerliga talare 1928. Och mången småbondehustru och bondkvinna, mången kvinna i städerna, som inte hört så många politiska tal och ansett dem för svårt obegripliga och torra utläggningar om det man inte begriper, blev rörd och kände sig riktigt hemmastadd med detsamma. Det var så förnufdigt och rejält sagt, vad den kvinnliga doktorn sade, precis som man skulle vilja ha sagt det själv. För är det inte så, att folk är tokiga nu för tiden! Inte vill dom arbeta, bara fordra. Och sedeslöst och högt lever dom! Vem vet vart det bär hän om vettvillningar och bolsjeviker får taga hand om det hela. Det är bäst

att hålla sig till dem som tala som doktorn, om alla de ting, som man ändå så väl vet, att varje människa sätter värde på: Frihet att arbeta och försörja sig som man vill, utan de där otäcka fackföreningarna, som kommenderar en att strejka. Ett fritt land att leva i, ett land som kan försvara sig, när en gång bolsjeviker vilja komma över hit. Rätt att höra Guds ord i kyrkan och rätt att uppfostra barnen till hederliga människor och få ge dem den utbildning man vill i de gamla skolorna. — Man behövde inte höra några mer föredrag. Det här var så bra och sade precis vad man själv tänkte. —

Ja, säkerligen komma flera att tänka så även i höst, när doktor Cleve nu låter sin vältalighet gå ut över landet.

Vi socialdemokratiska kvinnor, som äro politiskt organiserade i våra kvinnoklubbar, vi äro angelägna om att våra medlemmar skola höra talare från olika partier. Vi vilja helst att våra medlemmar skola välja vårt parti. Och välja kan man inte göra, om man inte har flera saker att välja på. Det vill i det här fallet säga, att man också skall känna till andra partiernas meningar. Och dem får man reda på genom att höra dem tala och och läsa vad de skriva i sina publikationer. En politisk renässans, det vill säga en förnyelse av det politiska arbetet, vilket vi förordar liksom doktor Cleve, betyder för oss bland annat detta, att politiskt organiserade och politiskt väljande människor skola

## Vitare tänder genast



Redan efter första borstningen med Oxygenol Tandcrème lägger Ni märke till hur med ens tänderna blivit vitare — vackrare. Oxygenol-Tandcrème är nämligen renande i dubbel måtto — kemiskt och mekaniskt. Oxygenol användes av tandläkare just för att rena och bleka missfärgade tänder.

Oxygenol Tandcrèmen utvecklar syrgas, som decinfiserande tränger in i alla munhålans vrår och skrymslen — i tandköttfickorna och mellan tänderna. Ni märker det på den härliga känsla av renhet den ger.

Försök Oxygenol nästa gång.  
Stor, dryg tub kostar en krona.



Renar också mellan tänderna

ha reda på de olika partiernas åsikter och handlingar.

Det lär nu folk näppeligen få reda på genom enbart moraliska föredrag, där man vojar sig över människornas och partiernas ondska och talar om vad ens eget upphöjda jag önskar för ändringar hos människor och samhälle. Vore det vägen till politisk renässans, då hade vi haft den för länge sedan, och varje anständigt kafferep vore ett medel i kampen.

Skall man gå in för något så avsevärt som en pånyttfödelse av vårt politiska liv, en grundlig renovering av politiska tankar, ord, gärningar och — människor, då får man allt taga del av mer än ett recept för arbetets utförande. Det bör kloka kvinnor och husmödrar begripa. Och det bör hindra dem ifrån att falla i farstun, det vill säga bli sentimentala inför det första skiekligt framförda renoveringsförslag, som de höra. Det bör också komma dem att vilja höra mera faktiska exempel på förnyelsen eller renässansen än enbart fromma önskningar för en framtid, om vars gestaltning, man inte ger en enda rejäl upplysning i de stycken, som för all samhällsmoral är avgörande, nämligen: Vad vill man göra mot fattigdomen, den fattigdom som existerar i trots av pliktuppfyllelse och hårt arbete? Vad vill man göra mot den sjukdom och förstörelse, som just fattigdomen skapar och befrämjar? Vad är ens egen personliga vilja ifråga om den ekonomiska utjämning, som måste ske, om icke samhällets ungefärligen givna ekonomiska resurser ska ge den ene svält och den andre överflöd? Eller med andra ord: Vad är de renässanstalandes bästa bud i så enkla prosaiska ting som folkpensionen åt de gamla, läkarhjälp och sjukpenning åt de sjukförsäkrade, understöd åt de oförskyllt arbetslösa, för att nu bara taga några av de verkligheter på vilka samhällets moral — d. v. s. de olika individernas — bör kunna prövas. Eller — om man nu skall tänka på detta, var ska vi ta't. Vad är de politiskt pånyttföddas bästa bud ifråga om en utjämning skattepolitik, som genom högre skatter på de stora inkomsterna gör det möjligt för samhället, att ge alla människor oavsett inkomst det goda ifråga om elementär, kroppslig välfärd, som de av socialdemokraterna förordade socialförsäkringsförslagen inneburo.

De inom det borgerliga lägret, som tala om politisk renässans, säga in-

## Lantarbetarestriden i Möre.



När dessa rader skrivs pågå vräkningarna som bäst mot de strejkande lantarbetarna i Småland.

Ibland brukar man uttrycka sig så, att man inte vet om man skall skratta eller gråta åt en sak, och det frågar man sig verkligen inför händelserna i Möre. Hur pinsamma och brutala åtgärderna än äro, måste

för dessa socialistiska katekesfrågor, att den politiska renässansen inte kännetecknas av att man försvar sig åt den eller den lösningen av en detaljfråga, utan av en ny håg, ny kraft att göra Guds vilja. Nya principer, friskare vindar! Den allmänna, mera glansfulla inriktningen, utan detta schackrande i "frågor", är det man avser. Det är hjärtat, moralen det kommer an på! Det har socialisterna förbisett, därför begripa de inte heller vad en politisk renässans skulle betyda.

Nå, det ta vi med ro. Vi överlämna åt vår Herre att se till hjärtan och njurar hos dem, som göra politik i vårt land. Vi nöja oss med att läsa riksdagsreferat och se hur politikerna rösta i de där frågorna, som angå oss och vår nästa. De där frågorna om kläder, föda, hus och hem och hälsa, det är ändå de, som skola pånyttföda samhället. Och ett pånyttfött samhälle, det är politikens renässans!

Sigrid Gillner.

man ändock le ett brett löje åt bondpatronernas urbota löjlige beteende och stora efterblivenhet.

Visserligen tycka de sig nu vara ena riktiga storkaxar, som kunna få länsman och landsfiskal, fjärdingsman m. fl. att dansa efter deras pipa för att icke tala om att själva arbetsministern Lübeck måste tiga inför deras handlingar.

Men högmod brukar gå före fall och en vacker dag får troligen Mörebönderna också upp ögonen för sina dumheter anno 1929.

Händelserna äro dock för allvarliga för dem som drabbas av dess verkningar för att vi skulle lugnt kunna invänta tidens dom över lantarbetarna.

Arbetareklassen har också visat att saken i högsta grad gäller deras vitalaste intressen och har skyndat de stridande lantarbetarna till hjälp på olika sätt. Det är ju inte heller en sak som enbart gäller lantarbetarna och deras husbönder utan hela arbetarerörelsen.

Man tycker det är lite groteskt att i ett land som vårt, med en så hög procent av fackligt organiserade arbetare, det verkligen kan inträffa att arbetare nekas sin föreningsrätt och vilja att få arbetsförhållandena reglerade efter kollektivavtal.

Ett ordentligt svar måste bönderna få och det har ju redan givits. En bjudande plikt är att så mycket som möjligt mildra brutalitetens verkningar.

## Kvinnornas deltagande i förvärvsarbetet.

### Intressanta siffror från den nu avslutade folkräkningen 1920.

1920 års allmänna folkräkning kan först nu sägas vara fullt klar. Statistiska centralbyrån har nämligen nu framlagt sista delen av sin på det omfattande folkräkningsmaterialet uppbyggda vidlyftiga redogörelse.

#### Allmän översikt.

Kvinnornas deltagande i förvärvsarbetet belyses av åtskilliga intressanta siffror i Statistiska centralbyråns många tabeller.

Vid tidpunkten för folkräkningen — den 31 dec. 1920 — funnos i landet 2,159,092 kvinnor över 15 år. Av dessa voro närmare 945,000 eller 44 procent av hela antalet hustrur utan yrke, 782,000 eller 36 procent yrkesutövare i egentlig mening, 257,000 eller 12 procent familjemedlemmar och 175,000 eller 8 procent självständiga yrkeslösa. Yrkesutövarna bestodo till 30 procent av kvinnor mot 27 procent tio år tidigare — d. v. s. 1910. Kvinnornas ökade deltagande i förvärvslivet är sålunda mycket påtagligt.

Jordbruket och industrin sysselsatte tillhoppa något mera än hälften av de kvinnliga yrkesutövarna, därav jordbruket 251,000 och industrin 153,000. Inte fullt en fjärdedel av de kvinnliga yrkesutövarna — 191,000 — arbetade i husligt tjänst för andra och den återstående delen, också vid pass en fjärdedel, hade sin utkomst från övriga näringsgrupper.

Vid jämförelse med siffrorna från folkräkningen 1910 finner man, att kvinnornas

Förbundsstyrelsens påbjudan i början av september till kvinnoklubbar att ställa sig solidariska med ungdomsförbundet och sluta sig till deras appell om insamling har uppfattats på det rätta sättet och offervilligheten visat sina bästa sidor. Från kvinnornas sida blir det också med alldeles särskilda känslor för mödrarna och barnen som de deltaga.

För många av de äldre blir det en påminnelse om arbetarerörelsens genombrottsår, och har det glatt dem se, att deras klassystrar på landet föra kampen hurtigt och modigt stå vid sina mäns sida.

Föreningslänkarna mellan stadens och landsbygdens arbetare knyts allt fastare. Det är utvecklingens gång och vi skola glädja oss åt att få vara med och strida för rättens utbredande allt djupare in i arbetets leder.

S. V.

livliga deltagande i förvärvslivet ej i nämnvärd grad kom jordbruket tillgodo under decenniet. Inom jordbruk med binäringar höll sig procenten kvinnliga yrkesutövare oförändrad vid 24. Men samtliga de övriga huvudgrupperna hade i ökad utsträckning dragit till sig kvinnlig arbetskraft. Yrkesutövarna inom gruppen husligt arbete bestodo vid tidpunkten för den senaste folkräkningen till 98 procent av kvinnor, inom gruppen allmän tjänst och fria yrken till 44 procent och inom handeln till 42 procent, däremot inom industrin och samfärdseln till blott resp. 19 och 12 procent.

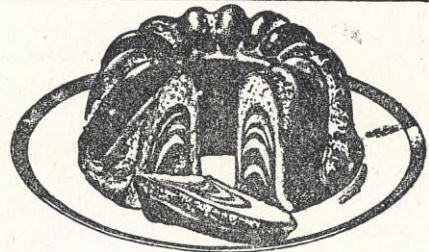
Omfattningen av kvinnornas deltagande i förvärvsarbetet var givetvis mycket olika inom de särskilda yrkes- och näringsklasserna. Från sådana exklusiva kvinnoyrken som barnmorskor, vilket till 100 procent består av kvinnor, tjänare i husligt arbete (99.8 proc.) samt tvätt och strykning (97.6 proc.) förekomma variationer i frekvensen hela skalan utefter ända till yrken, vilka uteslutande sysselsätta män, exempelvis smeder, maskinister, flottningsarbetare, skorstensfejare, sjökaptener, skeppare, officerare, underofficerare, präster och veterinärer.

#### Jordbrukets kvinnliga yrkesutövare.

Av de kvinnliga yrkesutövarna inom jordbruk med binäringar, tillsammans utgörande 251,000 bestodo 189,000 av hemmavarande, vuxna döttrar och systrar, vilka räknats deltaga i faderns eller broderns yrke.

#### Industrins samtliga kvinnliga yrkesutövare.

Industrin och hantverket sysselsatte såsom nämnt, 153,000 kvinnor motsvarande 19 procent av huvudgruppens samtliga yrkesutövare. Den ojämförligt största parten kom på underavdelningen textil- och beklädnadsindustri, som gav arbete åt 94,400 kvinnor eller 62 procent av hela antalet. Närmast i ordningen följde närings- och njutningsmedelstillverkningen med 18,200 eller 12 procent samt pappers- och grafiska industrin med 10,600 eller 7 procent. Ökningen i de kvinnliga yrkesutövarnas antal sedan närmast föregående folkräkning (år 1910) uppgår för industri- och hantverksgruppen i dess helhet till 57,000 eller inte mindre än 60 procent. Störst är stegringen, absolut taget, för textil- och beklädnadsindustri samt närings- och njutningsmedelstillverkningen, inom vilka yrkesgrupper de arbetande kvinnorna ökat med resp. 28,400 och 8,800. Det framgår vidare,



»Jag har provat flera olika bakpulver, men aldrig fått tillnärmelsevis så läckra bakverk, som då jag använt Rumford underbara bakpulver.»  
Det är endast ett av de tusentals uttalanden om det av prof. Horsford uppfunna, världsberömda bakpulvret



## RUMFORD

— kostar ej mer än andra!

Säljes aldrig i lös vikt.

att de yrkesutövande kvinnorna inte blott bibehållit sin relativa numerär i förhållande till männen, utan i allmänhet även vunnit mer eller mindre starkt på dem.

(Forts. i nästa n:r.)

#### Ett förslag till steriliseringslag

har även blivit avgivet.

Tillkallade sakkunniga äro hovrättsrådet G. Lindstedt, professorerna E. Essen-Möller, Einar Sjövall och N. Wigert.

Denna fråga har börjat alltmer intressera ur rashygienisk synpunkt, men den är även en fråga av social innebörd.

Förslaget utmärker sig för stor försiktighet i fråga om de ingripande åtgärderna.

Kanske man önskat någon större befogenhet åt verkställarna.

Denna fråga kommer att senare behandlas i Morgonbris.

## Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara oerksam när det gäller agitationen för Morgonbris.



## Skolreformen i Österrike.

En av de mest uppmärksammade talarna på kongressen i Helsingör var förvisso presidenten för Wiens stadsskoleväsen, Otto Gloeckel. Det föredrag, som hölls av honom å Kronborgs slott en av de sista dagarna under världskongressen, mottogs med allmän hänförelse, en hänförelse, som måste väckas, då en eldsjäl som Gloeckel vänder sig till ett auditorium, där hans tankar väcka resonans.

Här vill jag söka meddela något av hans märkliga framställning.

Då år 1918 den österrikiska staten störtade samman, gällde det för skolan att söka anpassa sig efter den demokratisk-republikanska statsform, som avlöste den gamla. Därvid var det av utomordentlig betydelse att icke förbigå resultatet av den nyaste vetenskapliga forskningen på pedagogikens områden. Det var staden Wien som gick i spetsen för detta omdaningsarbete och Otto Gloeckel var ledaren.

Av föredraget framgick, att reformen hade stora vanskligheter att övervinna. En av dem förorsakades av den oerhörda nedgång i barnantalet, som var en följd av kriget och efterkrigsåren. Det blev stort överflöd på lärare och först i år har Wien kunnat tillgodogöra sig lärarkrafter, som utbildats efter de moderna principerna. Att få denna stab av medelsålders och äldre lärare med i reformarbetet var ej lätt, men det lyckades tack vare ett intensivt arbete från deras sida, som voro besjälade av de nya idéerna.

Folkskolan erhöll sin nya läroplan. Förslaget till densamma uppgjordes på basis av 253 försöksklasser, upprättade i Wien och landsorten, och kritiken stod öppen för hela lärarkåren. På feriekurser hade lärarna tillfälle att göra bekantskap med de nya idéerna, och tre nya pedagogiska tidskrifter blevo av stor betydelse för reformarbetet. Lärarna i Wien sammanslöto sig i studiekretsar, där man flitigt debatterade frågorna.

I den gamla skolan härskade polisdisciplinen. Det var en skola, där man nästan uteslutande sysselsatte sig med att bibringa barnet kunskaper genom att öva minnet. Den nya skolan har helt andra mål och metoder, friheten har trätt i stället för tvång och arbetsglädjen är den nya skolans mest utmärkande

kännetecken. Läraren är icke längre bunden av timplan eller schema; framför allt gäller detta folkskolans fyra första årsklasser. Barnen få i så stor utsträckning som möjligt tillägna sig kunskaper genom egna iakttagelser. "Arbetskolan" har trätt i stället för den gamla "Lärdomsskolan". Läraren träder så mycket som möjligt tillbaka för att lämna rum för barnens aktivitet. Han är numera icke den hårda yttre auktoriteten, han har blivit de ungas vän på samma gång som deras ledare och fostrare.

Skolsalen är icke längre ett naket rum. Väggarna smyckas med alster av barnens egna händer, och det är blommor i fönstren. De gamla obekväma skolbänkarna ha i så stor utsträckning som möjligt ersatts av bord och stolar. Nu heter det icke längre: "Händerna på bordet", men däremot: "Bruka dina händer!" Katedern, där läraren fordom tronade, har försvunnit. Barnen sitta i en krets, så att de kunna se varandra, se den, som har något att berätta eller redogöra för.

Uppfostran går framför allt ut på att skapa samhällskänsla, varför

grupparbetet är högt i kurs. Det gäller inte som högsta mål att själva tränga sig fram även om det sker på andras bekostnad utan att hjälpa varandra. Någon uppdelning i mer eller mindre begåvade klasser är helt utesluten. En annan grundtanke i denna skolreform ligger i uppfostran till aktning för arbetet, kroppsarbetet såväl som det intellektuella.

Utan hjälp av föräldraintresset skulle denna skolreform aldrig kunnat genomföras. Det lyckades Gloeckel att skapa många och starka föräldraföreningar för skolans omdaning. I Wiens föräldråd verkade sista året 8,887 föräldrar och 2,398 lärare och lärarinnor. Samma år hölls över 5,000 sammankomster och fester med inalles 514,000 deltagare. En tidskrift, benämnd "Hemmet och Skolan", uppehåller ständig förbindelse mellan dessa båda härder för barnens fostran. Betecknande är också den store franske pedagog Ferriers uttalande om Wien: "Wien är barnets huvudstad."

Mathilda Holmgren.



Elsa Celsing: Bilderboken.

## Nytt förslag till lösdrivarlag.

Sedan någon tid föreligger ytterligare en överarbetning av förut framkomna förslag till lag om lösdrivares behandling.

I juni 1927 tillkallades landshövding Beskow, efterträdd av f. landshövding Johan Widén, hovrättsråd V. Petré och d:r Anna-Klara Romanus-Alfvén att biträda med en överarbetning av 1926 års förslag. Meningarna om detta förslag voro ju mycket delade. Huruvida det föreliggande förslaget lyckats sammanjämka de olika synpunkterna får den kommande diskussionen utvisa. Kritiken utgick dock från vitt skilda synpunkter. Då en del erinringar inskränkte sig till detaljmärkningar, gingo andra ut på ett helt förkastande av förslaget. Rent principiellt ställde sig många på avslagslinjen, då de icke ansågo det nödvändigt med en särskild lag för vare sig bettlare eller kringstrykande personer eller dem som hemfallit åt otuktigt leverne. De ansågo att vi borde utnyttja lagarna som redan finnas, såsom lagen om alkoholisterna, lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga och lagen om internering av återfallsförbrytare m. fl. och se om icke de lämna tillräckligt skydd mot farorna från lösdrivarnas sida. De sakkunniga av 1927 svara härtill nej.

Behovet av särskild lagstiftning, är påkallat för att skydda de unga från påverkan av dessa individer så att de icke dragas in i ett asocialt liv, säga de. Ingridande måste också kunna ske i förebyggande syfte, i tillrättaförande av de unga och för dem öppna möjligheter till ett samhällsdugligt liv. Men lagstiftningen måste vara tvåfaldig, samhället bör kunna skyddas mot faran av en utbredning av asociala element och härför är en särskild lagstiftning nödvändig. De sakkunniga vilja icke heller ha t. ex. bettlare och otuktigt leverne kriminaliserat, utan som i Finland, Belgien och Schweiz betraktat som "en från brottet skild företeelse".

I de större europeiska länderna finnes dock ingen särskild lagstiftning för de företeelser som hos oss inrymmas under lösdrivarelagen. Där dömas de efter förefintligha lagar vid domstol, vilket förfaringssätt har anhängare även hos oss. Godtycklig behandling är då utesluten, som under nuvarande förhållanden visat sig kunna äga rum. För undvikande av godtycklig behandling föreslås också därför i föreliggande förslag att förhandlingarna skola vara offentliga, rättegångsbiträden erhållas då sådant begäres och ej befines av länsstyrelsen uppenbart onödigt, m. fl. åtgöranden till förebyggande av kränkning av den personliga friheten.

De största meningsskiljaktigheterna i 1926 års förslag rörde sig dock om de pro-

stuerades inrymmande i lagen om åtgärder för lösdrivares behandling, ävensom om de särskilda förslagen till åtgärder mot dem.

Frånsett orättvisan i att endast den ena parten skulle stå till ansvar för en företeelse som berör bägge parterna, både säljaren och köparen, som det blivit uttryckt, så ansåg man det mycket vanskligt att skapa organ, såsom det s. k. hjälputs-kottet, vilket skulle äga rätt och skyldighet ingripa både för tillrättaförandet av de till otuktigt liv hemfallna som för bortdömandet till tvångs-åtgärder.

I det föreliggande förslaget till lag om åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art (förslaget upptar nämligen tvenne alternativ: ett med skild lagtext för de olika kategorierna och ett förslag i vilket både lösdrivarna och de sedeslösa inrymmas), är i dess andra paragraf föreslaget upprättandet av skyddsnämnder, vilka i mycket påminna om hjälputs-kotten.

I städer med ett invånareantal av 20,000 eller därutöver skulle sådana komma att fungera. Ledamöterna utses av stadsfullmäktige, som böra vid valet tillse att erfarenhet rörande samhällets hälsovård, barnavård, nykterhets- och fattigvård blir företrädd i nämnden. Minst en medlem skall vara läkare och minst två ledamöter kvinnor.

Vidare stipuleras att nämnden må i den mån det befines erforderligt, kalla till sitt biträde därtill skickade män och kvinnor. Dessutom bör skyddsnämnden sig angeläget vara att samarbeta med hälsovårdsnämnd, barnavårdsnämnd, nykterhetsnämnd, fattigvårdsstyrelse, andra myndigheter som ock med föreningar, stiftelser eller andra institutioner som utöva social hjälpverksamhet.

Nämnder, fattigvårdsstyrelser och polismyndighet åligger, att ofördröjligen göra anmälan hos skyddsnämnden om fall som i § 1 avses, vilken har att skyndsamt föranstalta om undersökning och inhämta upplysningar om ifrågavarande personer; ävensom att låta kalla till personlig inställelse där det prövats vara nödigt.

Skyddsnämnden har om skäl föreligger att vidtaga de åtgärder som lagen om fattigvården eller alkoholistlagen bjuder eller överlämna vederbörande för den vård som kräves.

Befines personen hemfallen till sedeslöst leverne skall åtgärder vidtagas för tillrättaförande såsom: att försöka förmå honom föra ett ordentligt och samhällsnyttigt liv, söka läkarvård, vara behjälplig för erhållande av arbete, bereda möjligheter för yrkesutbildning. Härvid må skyddsnämnden vända sig till hjälporganisationer och arbetsförmedlingsanstalt. Han kan även ställas under övervakning.

## Samhällsskönhet.

(Ur Livslinjer, del III, av Ellen Key.)

Den rörelse, som började med grundandet av internationalen 1864, har bland annat varit den största av kristnade rörelse, historien bevitnat. Den har satt den jordiska lyckoviljan mot hoppet om himlalönen, den mänskliga maktkänslan mot syndaskulds-känslan, självhjälpen mot försynstron, självhärligheten mot nåden, självbehärsningen mot de yttre buden, självkänslan mot ödmjukheten, rättfärdigheten mot barmhärtigheten.

Men om än skarorna sålunda löst sig från kristendomen, så har å andra sidan socialismen utvecklat Jesu kärleksbud till en mellanmänsklig och en mellanfolklig samkänsla, sådan jorden ännu aldrig skadat, vare sig man ser på formen för eller omfattningen av denna känsla.

De "arbetarvänliga", som veklaga över en och annan — och visserligen städse beklaglig — misshandling av strejkbrytare och samtidigt prisar den socialisterna fackföreningsrörelsen, ana ej ens att denna endast hävdar klasspolitikens intressen, medan just det offerkrävande och offervilliga samband, socialismen danar, innebär ett alltmer förverkligat broderskap i Jesu anda!

Ur detta samband mellan yrke efter yrke, land efter land, skall slutligen en ny, högre samhällsanda utveckla sig. Och det är genom denna samhällsanda man kan hoppas, att den nya samhällsordningen blir högre än den nuvarande. I och genom den internationella organisationen strider redan nu den ena folkets arbetare det andras strider, segrar dess segrar, segnar av dess svaghet. Endast medeltidens kyrka har mäktat uppnå något motsvarande i fråga om sammanhållande kraft, en kraft, som segrar över folk-

(Forts. å sid. 11.)

Den, som varit föremål för de hjälpande åtgärderna och återfaller i sedeslöst leverne skall av nämnden anmälas för länsstyrelsen, som har att pröva ärendet, och üger förordna om intagande å allmän arbetsanstalt.

För de prostituerade gäller förordnandet till Landskrona tvångsarbetsanstalt.

Detta är en mycket knapphändig redogörelse för förslaget, till vilket vi torde få anledning återkomma.

## Några glimtar från Finland.

Det torde ej vara uteslutet att många svenskar hysa den uppfattningen, att i Finland finns ej så synnerligen mycket av intresse att se eller lära, som vad andra, rikare och äldre kulturländer ha att erbjuda den resande främlingen. En dylik uppfattning var vid resan över dit förliden sommar ej åtminstone helt främmande för signaturen.

En dylik förutfattad inställning förflyktigas dock så snart man något lär känna landet och dess förhållanden i olika avseenden.

Det första intryck man får är att Finland är ett i hög grad "jungfruligt" land. Dess över 30,000 insjöar, dess stora skogar och rika grönska ger en livgivande, syremättad luft, som med landets rika och skiftande naturscenerier i övrigt, skänker den besökande främlingen både storslagna vyer och vilsam ro. Således både friska intryck och samtidigt rekreation. Detta är ju vad man övervägande önskar utvinna av sin semesterutflykt.

Landets yttnehåll är som bekant endast 12 à 13 procent mindre än vårt, medan dess invånareantal blott utgör 3 ½ miljon. Det är således gott om armbågsrum, hur det är med sänjan skall ej här beröras.

Det torde dock ha intresse att höra hur svenska språket står till boks just nu i vårt östra grannland. Omkring 10 procent av invånarna äro svensktalande. I de mest svenskspråkiga trakterna, i Hälsingfors omejd och inom staden, är en tredjedel ungefär svensktalande. En förskjutning till svenskans undanträngande äger oavbrutet rum. Uppfattningen var allmän, att inom nära framtid endast finskan blir det officiella språket.

I en så gammal svenskbygd som Åbo var det för signaturen omöjligt att påträffa en polis, stadsbud eller droskchaufför som ens förstod några få ord svenska. Samma var förhållandet med alla personer tillhörande arbetarnas kategori i ena eller andra avseen-

det, som frestades på vårt sköna modersmål. Endast när man kom något "högre upp" bland andra samhällsskikt kunde man göra sig förstadd på svenska. I detta sammanhang kan som en kuriositet erinras om att det första undervisningsspråket i Finland var — latinet! Sedermera svenskan och först omkring adertonhundrafemtioalet kom jämväl finskan till som berättigat undervisningsspråk.

Landet sjuder av arbetsintensitet f. n. I följd av den låga valutatan är exporten betydande, ehuru mest av råmaterial, då man saknar erforderligt kapital att inom landet förädla råvaran. Skogen är Finlands rikedomskälla och landet ett av världens främsta när det gäller leveranser av dess olika produkter. Jordbruket är nog underlägset Sverges även å orter, där jorden är som bördigast.

Bostadsknappheten för de mindre bemedlade folkgrupperna i de större städerna var ej på långt när så kännbar som annorstädes. Hyrorna i Hälsingfors voro omkring 35 procent lägre än i Stockholm för motsvariga lägenhetstyper. Intensiv byggnadsverksamhet rådde också överallt och några sådana kyffen som i Stockholm numera produceras i smålägenheter voro uteslutna. Man kan nog våga påstå, att småfolket över huvud taget bor rymligare och samtidigt mycket billigare i Hälsingfors än i Stockholm. I de nya funktionalistiska husen bodde de rent på förnämligt, sådana ändamålsenliga, stora och vackra lägenheter som dessa erbjödo till priser av 1,400 à 1,500 kronor för en tvårumslägenhet t. ex. med en insats av hyresgästen som belöpte sig ungefär som för motsvarande i kooperativa byggen här, stå ej att tillnärmelsevis uppbringa hos oss.

Vad som för övrigt genast frapperar en främling är arkitekturen i de städer, som gästas. Den yngre finska arkitekturen är ju också nu ansedd som en av världens yppersta. Amerikas praktbyggen utföras företrädesvis av finska arkitekter. Även

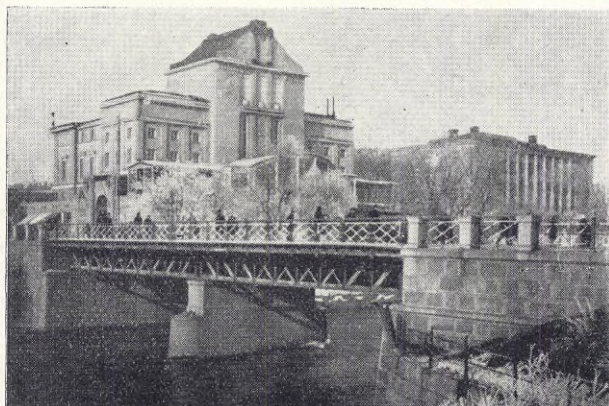
av äldre byggnadskonst förekommer ofta förnämliga prov i många monumentalbyggnader och även privathus.

Mycket intressant är att erfaras hur staden Hälsingfors har accepterat kommunal-socialism i ganska vidsträckt mening, en politik, som kommer de mindre bemedlade till godo i flera praktiska hänseenden. För att endast nämna en liten detalj så äger staden t. ex. alla holmar och öar i stadens närhet. Till dessa gå stadens båtar och där finns överallt utmärkta badmöjligheter och tillfälle till friluftsliv. För en tioöring kan man på båt nå allt detta runt om staden. Arbetarekommunen fick för en ringa avgift för sig upplåten en stor holme och även ekonomiskt understöd från staden för att hålla den i gott skick. Den besöktes flitigt, ordningen var alltid god. Det var ej ovanligt att publiken ibland uppgår till ett par tiotusental en del vackra dagar. Föreningen Elanta hyrde en liknande holme till dagskoloni för de anställdas barn, som ej hade annan möjlighet att erhålla landsvistelse. Detta endast ett par belysande exempel.

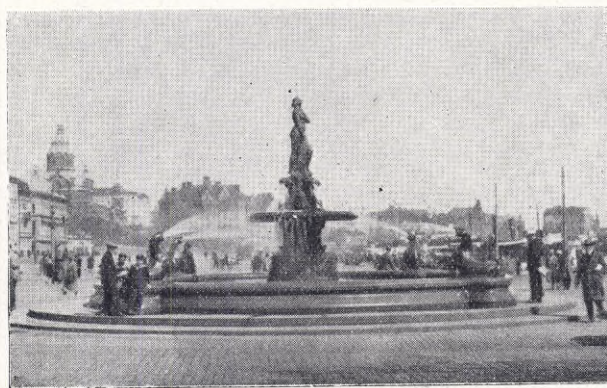
Finnarna äro ett särdeles mycket badande folk. Dock ej så överdrivet i friluftsbad som i inomhusbadande, framför allt då det populära badstubadet, som delvis skiljer sig från vårt sätt att praktisera detsamma. Var man färdas på gatorna annonseras att bad serveras!

Det finnes mycket såväl fakta som belysande psykologiska drag man skulle önska antyda i detta sammanhang, men tidningen är nog obeveklig i sin fordran på ordknapphet, så det är ej lönt fresta tålmodet alltför mycket, varför punkt må här avsluta dessa små reseintryck från Suomi land för denna gång.

Till sist. En svensk socialdemokrat förvänas över den insats våra ej synnerligen talrika partivänner under exceptionellt svåra förhållanden lyckats göra inom finsk politik. Detta ämne förtjänar emellertid sitt särskilda kapitel. V.



Tammerfors: Teatern och Stadsbiblioteket.



Hälsingfors: Vattenfontän vid Esplanaden.



Hälsingfors: Järnvägsstationen.



Åbo: Stadsbiblioteket.

## Till Finland nästa sommar.

Utbyte av studiekurser mellan finska och svenska soc.-dem. kvinnor.

Under undertecknads vistelse i somras bland finska kvinnliga partikamrater väcktes frågan: "Hur kunna träffas oftare, knyta banden fastare och göra utbytet av erfarenheter rikare?" Ingenting kan bättre befrämja förståelsen för varandras förhållanden än genom besök i respektive länder och träffas samman.

Men det är inte så lätt för arbetarkvinnor att kunna komma utanför sitt lands gränser. Omöjligt behöver det dock icke vara. Vår tid har ju helt andra resurser och möjligheter än förr, vilka äro till för att utnyttjas.

Tanken, att fara till varandra nästa sommar och studera olika spörsmål inom arbetarörelsen och den sociala verksamheten böra vi söka realisera.

Förbundsstyrelsen ventilerade även frågan vid sitt sammanträde sistlidna augusti och beslöt giva sin anslutning till idén om en studieresa till Finland nästa sommar. Kostnaderna behöva inte bli så stora, då man i reser i grupp och resan är väl organiserad.

Programmet är inte ännu fullt färdigt, men att det kommer att bli både ståtligt och innehållsrikt är alldeles säkert.

Så fort V. U. fått allt klart kommer cirkulär till klubbarna.

Dessa rader ha huvudsakligast till syfte att redan vid arbetsårets början väcka klubbarnas och medlemmarnas intresse att sätta i gång arbetet och göra insatser för att få många medlemmar med på studiefärden till Finland nästa sommar. Det

kan naturligtvis inte ske utan personliga ansträngningar och gemensamt arbete under hela vintern.

Alltså, kamrater! Sikta med friskt humör på målet: Till Finland nästa sommar!

S. V.

## Samhällsskönhet

(Forts. fr. sid. 9.)

liga fördomar och enskilda fördelar. Från de organiserade arbetarna utgå nu de verksammaste rörelser för den mellanfolkliga freden; antagligen komma de att genomföra det mellanfolkliga språket; redan börja de eftersträva det mellanfolkliga arbetarskyddet.

Och vad deras kärlek, deras tro och deras hopp mäktat under stridstiderna inom varje land, visar oss en martyrhistoria med hjältar mer värda vördnad än de flesta av dem, den katolska kyrkan den dag i dag firar som helgon.

Kunde man mäta de strömmar av broderlig och systerlig offervillighet, bärande av varandras bördor, av hjälp, av godhet, av tröst, som gått ur arbetarhem till arbetarhem under arbetarstriderna — huru blygselfullt liten skulle ej all samtidigt övad "kristlig kärlek" te sig!

Denna känsla av gemensamhet, ömsesidighet, enhet ger nu arbetarna en livsstegring, som de övriga samhällsklasserna sakna, sedan ingen gemensam tro förbinder dem.

Den stora uppgiften är att arbetarna även efter segern skola bevara den offervillighet, den samverkan, den känslornas socialisering, som gör denna strid till ett stort medel för själens evolution.

## Det är en hand som smeker mitt hår.

Ej mycket jag fått utav ära och guld,  
min dag är blott möda, mitt liv är  
blott skuld,  
men något jag äger när striden blir  
svår:

det är en hand som smeker mitt hår.

När hoppet vill sjunka — det skymmer  
för mig  
och skuggorna fylkas kring framtidens  
stig,  
långt mer än de tröstande orden jag  
får,

det är en hand som smeker mitt hår.

När tanken vill spana i dagar som  
flytt

och glädjen så ofta i vemod blir bytt,  
när blicken vill skymmas av saknads  
tår,

det är en hand som smeker mitt hår.

Det strålar en sol genom mörker och  
natt,

och livet blir leende, jublande glatt.  
Det knoppas en kärlekens eviga vår:  
det är en hand som smeker mitt hår.

Hilma Jonsson.

## Notiser från utlandet.

### Open-Door Internationale.

Open-Door Internationale är en sammanslutning av kvinnor, huvudsakligast från det borgerliga lägret, vilka i somras hade kongress i Berlin.

Den utgjorde en lysande skara av intelligenta och lärda kvinnor, som kommo från alla jordens hörn för att framlägga sina synpunkter på de nutida kvinnoproblemen.

”Den öppna dörrens politik” kan man närmast kalla deras organisation på svenska, har väckt genom sina diskussioner och uttalanden på kongressen stor uppmärksamhet. Ingen särslagstiftning för kvinnor är en punkt i deras program och de gå emot icke endast nattarbetslagstiftningen för kvinnor utan så gott som all särskild skyddslagstiftning för dem inom handel, industri och hantverk. Dessa åsikter motiveras med att de anse att kvinnorna bli tillbakasträngda på arbetsmarknaden och inte yrkena och arbetstillfällena kunna stå fullt öppna för dem, om de begära av arbetsgivaren särskilda skyddsbestämmelser. Deras löner bli också lidande därpå. Denna, de lika rättigheternas och skyldigheternas proklamerande, har dock från ledande kvinnor inom den engelska och tyska arbetarerörelsen blivit bemötta. De anse dessa åsikter för konservativa och endast tjänande företagarnas intressen.

De lika rättigheterna komma att köpas med ett alltför högt pris, med kvinnornas hälsa och krafter som insatser.

Diskussionen kommer helt visst att fortsätta, varför vi få tillfälle återkomma.

### Från finska riksdagen.

Den 1 augusti sammanträdde den ur valen i juli månad utgångna riksdagen i Finland. De kvinnliga ledamöternas antal är 16. Av dessa äro 8 soc.-dem., 7 borgerliga och 1 kommunist.

De flesta av de förutvarande soc.-dem. kvinnorna återvaldes. Som nyvalda äro att anteckna kamrat Hilja Pärssinen, vilken först nu sedan inbördeskriget kunnat återväljas, och kamrat Iida Vihuri. Hilja Pärssinen meddelar som hastigast pr brevkort att de nu som bäst hålla på och motionera om reglerade skolkök och mat för skolbarnen, pension till änkor som själva uppfostra sina

## Brunnsviks skola och Landsorganisationens skola.



Landsorganisationens skola i Brunnsvik.

Landsorganisationens skolas andra sommarkurs är avsedd att äga rum under tiden juni—september 1930. För att vinna inträde vid skolan fordras att förut ha genomgått en vinterkurs vid Brunnsviks folkhögskola eller att på annat sätt ha förvärvat sig motsvarande kunskaper. Vid Brunnsviks folkhögskolas instundande vinterkurs, som pågår under tiden 14 okt. 1929—30 april 1930, finnes ett antal elevplatser reserverade för dem, som senare ämna genomgå Landsorganisationens skola. Ansökan om inträde vid folkhögskolan bör snarast möjligt sändas till skolans föreståndare, Yngve Hugo, som även lämnar närmare upplysningar om såväl folkhögskolan som Landsorganisationens skola.

Obemedlade elever erhålla vid folkhögskolan statsstipendier upp till 270 kr. Ur Brunnsvikarnas lånekassa utdelas räntefria

barn, statliga understöd till vila och hälsovård för arbetare och småbrukarhustrur, att moderskapsförsäkring inrymmes i sjukförsäkringen och upprättandet av förberedande läroverk för personer som skola arbeta inom området för den samhällsliga barnvården.

### Kvinnlig vägpolis.

I England har man börjat uppmärksamma den fara som landsbygdens unga kvinnor äro utsatta för från bilfararnas sida. I ett distrikt där bilkörningen är särdeles livlig har åtta kvinnliga poliser utrustats med motorfordon för att genomfara vägar och skogar. De ha därvid att varna oerfarna flickor att följa med på bilturer som de inbjudas till av bilförarna och som i många fall visat sig utgöra en olycka för dem. Således gärningar av förekommande art.

studielån upp till 100 kr. Från en del kommuner (bl. a. Stockholm, Göteborg, Norrköping, Eskilstuna) erhålles stipendier å 100—200 kr. Vidare kunna fackligt organiserade elever påräkna stipendier från Landsorganisationen eller från respektive fackförbund såväl för genomgående av folkhögskolan som Landsorganisationens skola. Ansökan härom bör i god tid insändas till respektive organisationer.

Som framgår av ovanstående kan envar utan större ekonomiska uppoffringar delta i Brunnsviksskolornas undervisning. Alla studieintresserade arbetare uppmanas därför att använda sig av de utbildningsmöjligheter, som här bjudas. Rekvirera prospekt för Brunnsviks folkhögskola och för Landsorganisationens skola, adress Brunnsvik, Sörvik.

## Semesterkursen i Jakobsberg.

På initiativ av vår förra ordförande anordnade Stockholms läns kvinnodistrikt tillsammans med Uppsala läns kvinnodistrikt och understödda av A. B. F. en kvinnokurs i Jakobsbergs folkhögskola den 10—17 juli.

De stora förhoppningar man ställt på denna kurs grusades våldsamt, då det visade sig att Stockholms läns eljest livaktiga kvinnor inte förstodo värdet av detta tillfälle att för endast trettio kronor skaffa sig en angenäm och innehållsrik semester. Av fyrtio tillgängliga deltagareplatser besattes endast tolv och blev av dessa en av sjukdom förhindrad, så att kursen bestod av endast elva.

Vad denna kursvecka var för dessa elva kommer säkert till kändedom i de klubbar, vilka voro representerade. De utmärkta föreläsningarna, den trevliga kamratandan och den i allo lugna trivsamma hemkänsla vi där kände tillsammans med lärare och personal är för oss ett härligt minne, vilket säkert till nästa kurs har skapat förståelse för densamma.

Bättre tur nästa gång.

S.

## Fru Anna Ekman, Jönköping, 50 år.



Den 20 augusti fyllde fru Anna Ekman, medlem av Jönköpings soc.-dem. kvinnoklubb, 50 år, och blev med anledning härav varmt hyllad. Redan kl. 12 på natten började uppvaktningarna och kl. 6 på morgonen infann sig bl. a. medlemmar ur kvinnoklubben, som uppvaktade med blommor och presenter. Fru Ekman, som tillhört kvinnoklubben sedan dess början, har gjort sig känd som en stilla och försynt kamrat. Varmt hängiven de socialdemokratiska idéerna har hon inom klubben verkat så mycket hälsa och krafter det tillåtit. Klubben önskar jubilaren ett innerligt lycka till i fotsättningen.

## Hilma Persson, Huvudsta, 50 år.



En av klubbens mera verksamma medlemmar, fru Hilma Persson, fyller 50 år den 29 oktober. Morgonbris ägnar hon särskilt intresse och är en särdeles energisk kommissionär som ivrigt arbetar för tidningens spridning. Tusentals exemplar ha också gått genom hennes händer och den agitation hon utför därunder har tillfört kvinnoklubben och partiet många medlemmar.

Med sitt intresse för vårt arbete och våra idéer förenar hon egenskaperna av en utomordentlig husmor och god uppfostrarinna. Hennes stilla uppträdande och vänliga väsen sprider en atmosfär av trevnad och glädje i kamratkretsen. *Skr.*

## O, mödrar!

Puttes pappa var inte bara den snällaste utan vad som bättre var den klämmigaste pappa som fanns i hela världen, tyckte Putte. Han kunde leka krig med Putte som ingen annan och om Putte varit riktigt snäll nästan alla dagarna i veckan, kunde Putte vara säker på att pappa kom ihåg Putte med en leksak och vanligtvis då något, som var nödvändigt för en liten krigares utrustning. Pappa hade själv byggt en fästning åt Putte och där fanns skottgluggar och vindbrygga och mycket annat, som kan göra en fästning ointaglig. Då Putte och pappa lekte krig satt Putte i fästningen och höll tappert stånd mot pappa, den anstormande fienden, som måste sträcka vapen inför en sådan rasker riddersman, som Putte.

Men en dag blev det verkligt krig, ett riktigt stort och allvarligt, som bara de stora människorna lekte. Putte var så stolt, ty hans egen stora pappa skulle också vara med och kriga. Han hade fått nya, fina krigarkläder och en sabel, som var nästan lika lång som Putte, och Puttes beundran slog över i översiggiven gråt för att han inte fick följa med sin krigiska pappa. Och Puttes pappa paraderade stolt framför Putte och mamma och mamma lovade sticka tjocka, varma strumpor åt pappa. Puttes pappa skrev brev till Putte, men ej så långa och roliga, som Putte väntat. Han skrev inte om hur han på sin eldiga springare sprängde fram mot fienden, ej heller hur han stormade fram och stötte bajonetten i fiendens bröst, intet av allt det vidunderliga Putte hoppats få höra om. Pappa tyckte inte ens att kriget var roligt, skrev han till Putte. Och mammas glädje var borta, men det var den rysliga tidningens fel, ty var gång mamma läste en tidning grät hon och inte stort bättre var det när pappas brev kom, då skrattade och grät hon på en gång, så Putte blev rädd och gömde sig. Inte heller fick Putte så mycket och så god mat som förut. Han började längta efter sin pappa, som varit borta hela den långa vintern. Pappa, som lovat att komma hem snart, senast till jul, men julen kom och vintern gick och våren kom, men inte pappa, och nu som Putte och pappa skulle ha rest ut till landet och fiskat. Men nu var pappa sjuk, skrev han till mamma. Han låg på ett sjukhus i främmande land. En fiende hade kastat en väldig rysk smällare, talade mamma om, så pappa blivit sjuk. Nu grät mamma jämt och Putte förmådde ej trösta, då grät mamma blott mera. En dag fick mamma ett brev. I det brevet skrev pappa, att han aldrig skulle komma tillbaka, att mamma skulle bränna upp Puttes krigiska leksaker och att hon skulle lära Putte att kriget var det värsta som fanns. Putte för-

## Tammerforstragedin.



Den hemska sjuolyckan nära intill Tammerfors krävde ett stort antal offer i människoliv, som så tragiskt måste sluta sina dagar.

Bland de förolyckade var även en av finska socialdemokratins mera framträdande kvinnliga krafter, fröken Ida Vihuri. En kvinna utrustad med klart huvud, omfattande kunskaper och god arbetsförmåga.

Hon blev vid sista valet återvald till riksdagen, vilket alla hennes kamrater mycket glädde sig åt.

Flera partivänner funno sin död samtidigt, vilket blev en djup och smärtsam sorg icke endast för de närmaste, utan för hela den finska arbetarerörelsen, framförallt inom Tammerforsdistriktet.

Ida Vihuris tragiska slut har bragt sorg och förstämning särskilt inom den soc.-dem. kvinnorerörelsen, inom vilken hon var mycket verksam. Med deltagande beklaga de svenska kamraterna hennes bortgång.

stod intet av allt, som hände omkring honom. Det gjorde honom ingenting, att mamma brände upp hans ståtliga fästning och kanoner. Det enda han förstod var att kriget tagit hans pappa ifrån honom och det betydde allt för Putte.

Men när Putte börjat skolan skall han då minnas, att kriget tagit ifrån honom hans klämmiga pappa, hans bästa lekkamrat, eller skall minnet blekna inför historiens hjältar och bragder. Skall Puttes mamma minnas vad hon genom kriget förlorat. Skall hon minnas den ve och jämmer, som drog över världen då krigets klockor ringde. Skall hon minnas mannens sista hälsning? Eller voro de tårar, hon då fällde, blott krokodiltårar.

*Moder.*



Deltagare i Västgöta-Dals distrikts studiekurs.

## Arbetarkvinnor på studiekurs i Viskadalen.

Den av Västgöta-Dals socialdemokratiska kvinnodistrikt anordnade studieveckan vid Viskadalens folkhögskola blev i alla avseenden lyckad.

Kursen började den 18 aug. Deltagarna — 22 medlemmar från klubbarna inom distriktet — anlände till skolan på middagen. Sedan man tvättat resdammet av sig och fått sig anvisat sängplats o. d. samlades man i föreläsningssalen, där rektor Degerman höll ett hälsningsanförande samt redogjorde för skolans tillkomst och historia. Redan klockan halv fem började arbetet. Det var rektor Ivar Sefve, som fått sig anförtrött kursens första del. I sex föreläsningar betitlade Socialhygien redogjorde han på ett sakligt och intressant sätt om sjukdomarna och deras orsaker, vår kroppsskydds- och försvarsorgan, bakteriesjukdomarna och deras bekämpande, varvid han särskilt uppehöll sig vid lungrot, könssjukdomarna och kräfta, kvacksalveri och vetenskaplig sjukdomsbehandling samt rashygienens sociala betydelse.

En annan huvudpunkt på kursplanen var bostadsfrågan. Denna var anförtrödd åt H. S. B:s byggnadschef, Ture Blomquist. Han behandlade i sin föreläsning, belyst av ljusbilder, bostadens utveckling och historia, H. S. B:s tidsenliga bostäder och framtidens bostäder.

Över den svenska kommunalförfattningen, fattigvården och den offentliga barnvården höll rektor Degerman fem instruktiva

föreläsningar, i vilka kursdeltagarna fingo en inblick i hur vårt samhälle förvaltas och vilka uppgifter där finnas för dem som vilja arbeta.

En stor del av tiden ägnades åt praktiska övningar i mötesteknik under ledning av rektor Degerman. Därvid diskuterades olika ämnen, med inledande anföranden av olika kursdeltagare. Vidare diskuterades arbetet inom kvinnoklubbarna, dessas betydelse o. s. v.

Ett par timmar anslagos dagligen till bad och friluftsliv.

Även höllos utom planen kortare föredrag. Bl. a. höll en utländsk gäst, en ung dansk, en intressant skildring av en resa i Ryssland.

De sista föreläsningarna avslutades på lördagen, varefter man hade en extra övning i voteringsmekanik. Kvällen var anslagen åt samkväm, som samlade många deltagare från trakterna omkring skolan. Därvid höll folkskollärare Jungen från Göteborg en föreläsning om Karl-Erik Forslunds diktning och vidare var det sång, musik, uppläsning samt en parodi på Lenngrens porträtten, arrangerad av ett par av kursdeltagarna.

Därmed var kursen avslutad och på söndagsförmiddagen samlades man i stora salen, där rektorn och husmodern avtackades med tal och blommor. Rektor Degerman uttalade sin stora glädje över det intresse och flit som lagts i dagen och hoppades att denna lyckade kvinnokurs skulle komma att följas av flera. Och så fördes deltagarna av tåg och bussar till sina hemorter, samtliga nöjda och belåtna med den utomordentligt lyckade studieveckan i Viskadalen.

## A. B. F.

### Den nya instruktionsbroschyren.

Johan Sänders instruktionsbroschyr för lokalavdelningarna föreligger nu färdig. Dess namn är *Arbetarnes Bildningsförbund*. Den behandlar bildningsarbetets olika grenar, särskilt med hänsyn till den lokala organisationen.

Broschyren inleds med en utredning om nödvändigheten av ett fritt och frivilligt bildningsarbete vid sidan av det obligatoriska i barn- och ungdomsskolor. Särskilt starkt framhålls därvid arbetareklassens behov av en "andlig vapenrustning". Sedan lämnas en koncentrerad redogörelse för

A. B. F:s konstitution och uppgifter, varefter författaren övergår till lokalavdelningarnas arbete. Utförligt redogöres för de olika arbetsuppgifter, som äligga de lokala organen och överallt lämnas sakliga upplysningar, som säkerligen bli av stor betydelse för strävandena att få lokalavdelningarnas arbete så effektivt som möjligt.

Den 80 sidor stora broschyren bör nu spridas i största utsträckning.

Den har åsatts ett pris av 50 öre och om 5 ex. på en gång rekvideras lämnas 20 proc. rabatt. Rekvisition sker bäst, även av enstaka exemplar, genom att likviden inbetalas till A. B. F:s postgirokonton 170. Alla rekvisitioner expedieras portofritt för rekvisitionen.

## Hur vattenglasets verkar i ett tvättmedel.

Av Fil. Dr Yngve Dalström.

Jag har i en tidigare artikel talat om vattenglasets olämplighet i ett tvättmedel. Det löses ej fullständigt i vattnet, men intränger i tygets fibrer, där de fina glasnålar kvarstanna och skära sönder trådfibrerna. För varje tvättning ökas mängden av vattenglas i tyget, ty det är omöjligt att fullständigt skölja ur kiselsyran. Men det är ej nog att tyget så småningom skadas. De plagg, som gång efter annan tvättas med vattenglashaltigt tvättpulver, bli med tiden grågula och fula. Särskilt om de få ligga någon tid. Och varför detta? Jo, vattenglas binder en del av tvålen och dessa tvålpartiklar — som sålunda bli kvar i tyget — gulna och göra i förening med kiselsyran det eljest vita linnet grågult. Är därtill tvålen gjord av billigt olämpligt fett så att den starkt hydrolyseras, hjälper kiselsyran till att binda ändå mera fett i väven och tvätten eftergulnar därmed ännu fortare och kraftigare. Jag har ifrån mina provtvättningar tyger liggande, tvättade med vattenglashaltiga tvättpulver, och alla sådana blevo mycket snart gråa och fula. Sådana tyger bli också luddiga i ytan. De tyger däremot, som äro tvättade med tvättpulver, vari ingår *Olein-tvål*, såsom Vita Tvättbjörn, äro ännu efter 4 à 5 år lika vita och vackra, som då de voro nytvättade.

Så långt Doktor Dalström.

Den tyske kemisten, professor Davidsohn, skriver i sin tyska "Lärobok för tvåltillverkning", tryckt år 1928:

"Tvättkraften hos tvål och tvålpulver, fyllda med vattenglas, är mindre än utan vattenglas. Ju oftare tvätten behandlas med vattenglashaltiga tvättmedel — ju fortare gulnar den. Genom närvaro av vattenglas i tvätten hårdnar tyget och blir styvt, varigenom slitstyrkan minskas."

Det enda självverkande tvättpulver, som *icke* innehåller vattenglas, det är: Helios Vita Tvättbjörn. Icke heller ingår i Tvättbjörn några frätande blekmedel. I Tvättbjörn ingår endast milda, verksamma tvättämnen — detta utgör Tvättbjörns styrka och stora värde.

938.

Helios.

## Skådebanans program.

Intresset för god teater är glädjande i ständigt stigande över hela landet, enligt samstämmiga uttalanden av initierade personer inom både den aktiva teaterverksamheten och folkbildningsrörelsen.

Ledaren av Skådebanans verksamhet, direktör Fredrik Ström, har en hel del intressanta ting att meddela över planerna inom närmaste tiden för den organisations intentioner, som han står i spetsen för.

Hr Ström poängterar, att ehuru teaternas sommarsäsong nu är avslutad blir därför ej något uppehåll i arbetet, åtminstone ej för den organisation han företräder. Thalia flyttar bara inomhus och spelet kan börja på nytt!

I mitten av sept., meddelar hr Ström, reser det första sällskapet på en turné först norrut och sedan genom Bergslagen. På programmet stå Maxwell Andersons "Så'na barn", som förra säsongen blev en av Blanche-Teaterns stora framgångar, Einar Fröbergs "Resan till Peking" och Herman Sudermans "Midsommareld". Skådebanan har stora förhoppningar om att denna repertoar kommer att slå an.

Längre fram på hösten reser ett större sällskap ut, det största som Skådebanan hittills haft, och det kommer att besöka städerna och de större platserna. På programmet stå Skådebanans succé från sommaren, Selma Lagerlöfs "En herrgårdssägen" och dessutom Gogols "Agates friare", ett av hans allra dräpligaste lustspel, komiskt och burleskt men med stort litterärt värde och ett överdådigt typgalleri. Premiären äger rum annandag jul i Karlstad, där man visat storartad intresse för saken. På nyåret spelar sällskapet i Gävle och fortsätter sedan sin rundresa genom landet.

I Stockholm kommer verksamheten att fortsätta efter samma linjer som hittills. För publikorganisationen komma föreställningar att ges på samtliga större teatrar, på Operan i större omfattning än tidigare. Även operetten kommer att bli representerad tack vare överenskommelse med Vasa-Teatern.

Skådebanan har även underhandlat med humanisternas teaterförening vid Stockholms Högskola för anordnandet av gemensamma föreläsningkurser på centrala platser i landet och i samband med besök av Skådebanans sällskap. Närmast blir det då fråga om samarbete med studiecirkel och andra bildningsorganisationer, hembygdsföreningar, nykterhetsföreningar och andra intresserade. Helt visst går det att göra en hel del av detta uppslag. Närmast påtänkta platser äro Nyköping, Örebro och Jönköping. Skådebanan hoppas nu bara, att teaterintresset ute i landet skall vara



Deltagare i Skånes distrikts sommarkurs.

## Skånedistriktets sommarkurs på Fridhems Folkhögskola.

Skånes socialdemokratiska kvinnodistrikts fjärde sommarkurs hölls i år på Fridhems folkhögskola, Svalöv. Arbets- och föreläsningprogrammet var synnerligen gediget och omväxlande. Dominerande bland föreläsningarna var den kurs i hälso- och sjukvårdslära, som leddes av avdelningssköterskan Greta Elmquist, Hälsingborg, den upptog nämligen tre av kursens dagar. Övriga föreläsningar voro följande:

*Folkhögskolan och det fria bildningsarbetet*, rektor O. Ekelund, Svalöv.

*En resa i Italien*. Skioptikonbilder. Kand. Erik Soop, Svalöv.

*Viktor Rydberg*. Magister Erik Sjöblom, Svalöv.

*Kvacksalveri förr och nu*. Dir. Anders Hellqvist, Malmö.

*Nationernas förbund*. Rektor O. Ekelund, Svalöv.

Dessutom anordnades diskussioner i ak-

tillräckligt starkt, så att det går att göra verklighet av idén.

Skådebanan kommer även att börja ge hjälp och handledning åt amatörteatern. Som en liten början på det arbetet utges i dagarna en handbok för amatörteatern, författad av regissör Einar Fröberg och d:r M. Schischkin. Amatörteatern behöver också bättre pjäser än de, som nu i allmänhet förmedlas av underhaltiga förlag, och Skådebanan skall därför ge ut lämpliga pjäser. På detta område behövs det sannerligen ett upprepningsarbete.

Så te sig i stora drag Skådebanans planer för den närmaste framtiden. Och vi kunna tillfullo instämma i dir. Ströms förhoppning, att Skådebanan under den kommande

tuella ämnen samt praktiska övningar i parlamentarism. Diskussionsinledningarna hölls av kursdeltagarna och de parlamentariska övningarna leddes av distriktets ordförande. Dessutom företogs en del utflykter, däribland en bilutflykt till Röstånga och Skärålid, och besök gjordes på Bondesons berömda avelsgård samt på Svalövs utsädesförening.

Som slutomdöme måste sägas, att kursen i alla avseenden var mycket vällyckad, och de trettiofem deltagarna reste säkerligen hem med god behållning av sin sommar- och semestervecka på det vackra Fridhem.

I samband med kursen anordnades möte på Folkets hus, varvid Malmö arbetarekommuns ordf. Per Larsson och fru Martha Larsson höllo föredrag. Efter föredragen antecknade sig en del kvinnor för upptagande av den för något år sedan nedlagda socialdemokratiska kvinnoklubben. Vid konstituerande möte valdes styrelse, vars ordförande blev fru Elna Holmkvist. Den återupptagna klubben anslöt sig på nytt till arbetarekommunen, distriktet och förbundet.

vintersäsongen skall ytterligare befästa sin ställning som vårt lands demokratiska teaterorganisation.

## Åter en brusten länk.

Långshyttans soc.-dem. kvinnoklubb har sorg, i det att vår kamrat Hilda Karlsson gått dit varifrån ingen vänder åter. Söndagen den 21 juli, hennes begravningsdag, samlades vi kamrater vid hennes grav för att bringa henne vår sista hälsning samt nedlägga en krans till tack för gott kamratskap. Vi minnas henne som en god och alltid glad kamrat.

Frid över hennes minne!

Ref.



# Tavlan av Goya.

Av Sonja Aminoff.

Husets värdinna hälsade mig med sin vanliga älskvärdhet. Den gjorde dock fortfarande ett inlärt och konstlat intryck på mig. Jag förstod, att jag måste ge en förklaring på min upprepade visit. Den var lätt funnen. Jag hade kommit för att förhöra mig om den unga frökens hälsotillstånd.

Man tackade mig för min vänlighet och bad mig dricka en kopp kaffe. Av de tre var det dock endast en, som tydligen var glad över mitt besök, och det var den för mig viktigaste av dem alla, den unga dottern i huset.

Efter kaffet lyckades det mig att få den unga flickan för mig själv ett ögonblick. Hon frågade mig, om jag fortfarande skulle ströva omkring bland bergen och måla. Jag svarade jakande. Jag vet för resten inte, vad jag inte skulle besvarat jakande, om hon frågat mig. Jag tyckte mig se, att hon lyste upp en smula vid mitt svar, och jag tänkte för mig själv: Kan det vara så väl, att jag får sällskap under mina målarvandringar.

Det var därför med en viss spänning, som jag dagen därpå begav mig iväg till min gamla utsiktsplats. Jag fällde upp staffliet och började måla, men det ville inte gå riktigt bra. Jag hade mina tankar på annat håll. Ibland tyckte jag mig skymta något vitt bland träden, och

mitt hjärta började slå i raskare takt. Tyvärr var det endast en synvilla. Jag var fortfarande ensam. Då plötsligt, utan att jag visste någonting av det, stod hon bredvid mig. Hon hade smugit sig fram så tyst, att jag inte märkte det. Hon skrattade åt min överraskning och sade:

— Tag inte illa upp, att jag kommer. Men jag var så gränslöst nyfiken på att få se Er måla. Om jag stör Er, får Ni köra bort mig.

Störa mig, hon! Ingenting kunde vara mig mera fjärran. Hon satte sig bredvid mig, under det att jag arbetade friskt vidare. Jag var rädd att skrämma bort henne, om jag lade ned penslarna.

Hon talade i ett. Det var tydligt, att hon var glad att äntligen få någon att anförtro sig åt. Hon talade om, huru ensligt hon och modern levde. Hon såg aldrig någon annan än den tjocke rödbrusige herrn, som jag träffade i går, och jag kunde nog förstå, att hans sällskap inte kunde vara av det angenäma slaget. Aldrig reste de någonstans, och hon, som så gärna ville se Paris. Ville jag inte berätta litet för henne om den härliga staden, dit hon längtade, så hon trodde hon skulle gå sönder av bara längtan.

Jag berättade så gott jag kunde om den stora staden, om dess muséer, dess underbara parker och dess kosmopolitiska liv. Hon lyssnade med andakt. I tankarna var hon redan där.

Så gick den ena dagen efter den andra. Tidigt på morgonen gick jag ut med mitt staffli under armen. Jag arbetade under flera timmar, och just som jag började förtvivla om att hon skulle komma, stod hon plötsligt vid min sida.

En dag strålade hon emellertid inte som vanligt. Det syntes tydligt, att hon hade gråtit. Jag slängde penslarna ifrån mig. Helst av allt hade jag velat taga henne i mina armar och försöka trösta henne, men det vågade jag inte. I stället tog jag hennes händer i mina och frågade henne, om hon inte ville anförtro mig sina bekymmer.

Hon började gråta. Så berättade hon mig sin sorgliga historia. Hennes far hade dött, utan att lämna dem några kontanta tillgångar. Modern hade börjat låna pengar till höger och vänster. Så hade de för något år sedan gjort bekantskap med den vidriga typen, som jag sett hemma hos dem häromdagen. Han hade fått moderns förtroende. Han hade så småningom löst in moderns

skuldförbindelser, ja, till och med lånat dem nya pengar. Men nu krävde han betalning, och modern hade inga pengar. Det var egentligen inte det han ville ha, utan något annat. Det var så svårt att säga det, kunde jag inte förstå? Jo, jag förstod det mera än väl. Hon, den lilla flickan framför mig var det, som skulle offras för att betala moderns skulder.

Plötsligt slog mig en tanke — tavlan av Goya! Här fanns ingen tvekan. Det gällde att rädda en oskyldig liten stackare från det, som var värre än nöd.

Jag samlade ihop mina saker och sade till flickan, som stod darrande bredvid mig.

— Kom! Det är bråttom.

— Vad tänker Ni göra? Ni måste lova mig att vara försiktig. Min mor är inte att leka med, om hon blir ond, och jag tror inte hon skulle tycka om, att Ni blandade Er i det här.

— Var inte oroligt. Jag vet ett sätt att rädda Er.

Flickan stirrade förvånad på mig. Min säkerhet tycktes dock ha gjort intryck på henne, ty hon gjorde inga vidare invändningar, utan följde mig snällt och lydigt.

Vi gingo tysta över den stenlagda gården. Dörren till hallen stod öppen. Där inne suto husets härskarinna och hennes fordringsägare. De voro tydligen inbegripna i ett livligt samtal och hörde oss inte, när vi kommo in. Jag gick fram till dem. På bordet framför dem låg en massa reverser och brev utbredda. Den tjocke såg upp, och när han fann, att jag stod så nära inpå dem, skyndade han sig att raffsa ihop sina papper. Jag hade dock hunnit att få se någonting, som fullständigt förlamade mig. Det var ett brev, adresserat till Simon. Så de två voro i komplot. Simon hade tydligen intet litat på att jag skulle gå i fällan. Han hade skaffat sig en annan och mera hänsynslös kompanjon. Hela intrigen låg öppen för mig. Den fattiga änkan skulle bindas. Man skulle låna henne pengar för att få henne desto säkrare i sitt våld, och sedan skulle rovet delas. För den ena parten skulle andelen bli av ännu större värde. Han skulle få en ung, vacker flicka på köpet. Hade jag förut känt någon tvekan om huru jag skulle handla, så var den nu som bortblåst.

Jag bugade mig stelt för husets härskarinna, som betraktade mig med misslynt blick.

— Jag ber om ursäkt, att jag gör intrång på detta sätt, men jag har något mycket viktigt att meddela Er. Tyvärr får jag be Er, att det får ske mellan fyra ögon.

Den tjocke reste på sig.

— För allt i världen, låt inte mig störa

## Hemmets ekonomi

tillvaratages bäst  
genom inköp i

kooperativa butiker.



*De voro tydligen inbegripna i ett livligt samtal och hörde oss inte när vi kommo in.*

Er, unge man. Jag skall gå min väg. Men jag kommer tillbaka.

Hela intermezzot var utspelat på ett par minuter. Jag stod ensam i hallen med de båda damerna.

— Jag förstår, min fru, att Ni är missbelåten med det sätt, varpå jag stört Er, sade jag. Men jag har en sak av vikt att avhandla med Er.

Första dagen jag gjorde ett besök här, var Ni nog vänlig att erbjuda mig att få se på Edra tavlor. Nu får jag be Er infria Ert löfte. Tillåter Ni, att jag gör en början med tavlan där borta i hörnet?

Utan att avvakta hennes svar, gick jag bort till tavlan och lyfte ned den från väggen. Det var intet tvivel om den saken. Det var en Goya.

— Min fru, fortsatte jag. Genast första gången jag såg denna tavla, märkte jag, att den var av mästarehand. Jag tror mig nu kunna försäkra Er, att den är av Goya. Ni förstår nog, att den är av mycket stort värde.

De båda damerna stodo som förstenede. Detta hade de inte väntat sig.

— Lyd mitt råd. Res genast till Paris och låt en expert undersöka den. Jag skall ge Er adressen på en person, som Ni kan lita på. Men akta Er att säga något till honom, som nu gick ut härifrån. Jag har välgrundade orsaker att inte lita på honom. Det är för resten inte bara denna tavla av Goya, som är av värde i Eder samling. Ert hem rymmer en hel förmögenhet. Det är sedan

Er sak, om Ni vill göra Er av med Edra konst saker eller inte.

Husets härskarinna hade tydligen ännu inte hämtat sig från sin förvåning. Hon gick dock till slut fram till mig och sade med ett tonfall, som denna gång var äkta:

— Jag litar på Er, och jag tackar Er. Ni har kommit i en lycklig stund, och jag kan inte vara Er nog tacksam för Er hjälp. Jag skall lyda Ert råd.

Jag bugade mig till avsked och gick därifrån. Jag ville inte längre störa de båda damerna, som tydligen behövde vara ensamma.

Dagen därpå gick jag emellertid dit igen. Jag fann, att huset var väl tillbommat. En bondgumma, som just gick förbi, tittade en stund på mig, så sade hon:

— Söker Ni de båda damerna, min herre, så kommer Ni för sent. De reste sin väg i dag på morgonen, utan att lämna någon adress. Jag skall se om huset, medan de äro borta.

— Och när komma de tillbaka?

Gumman ryckte på axlarna.

— Inte ha de talat om det för mig, det är då säkert.

Jag kände mig en smula avkyld. Nog hade de åtminstone kunnat skicka mig en hälsning.

Jag hade intet annat att göra än att packa mina väskor och resa tillbaka till Paris. Jag förstod, att återkomsten inte skulle bli av det trevliga slaget.

## föreningen för lägre levnads- kostnader



# konsum

*God hushållning  
är tidens lösen.*

Jag förbigår med tystnad mitt sammanträffande med Simon. Han hotade med polis, men hans egen sak var alltför sjuk för att han skulle våga göra någonting åt det. Att hans hämnd vakade, det märkte jag alltför väl, när jag skulle söka sälja några av mina arbeten. Jag fann alla dörrar stängda.

En dag läste jag i tidningarna, att man i ett slott nere vid spanska gränsen funnit ett av Goyas största mästerverk. Tavlan hade tillika med en del andra målningar av värde sålts till en amerikansk mångmiljardör.

Mitt ingripande hade således burit frukt. De båda damerna voro nu rika.

Själv förde jag en tid en ömklig tillvaro. Så småningom lyckades jag väl arbeta mig fram, men det blev aldrig något helt med mitt måleri. Mina hundår hade varit för svåra. De hade kommit mig att stanna i växten.

En dag kom jag gående nedför Champs Elysées, då en stor Hispanó plötsligt stannade framför mig. En elegant dam steg ur. Jag igenkände henne genast. Det var min unga flicka, fastän hon nu mognat till kvinna. Hon tittade en stund på mig, och jag tror, att hon kände igen mig. Sådant känner man på sig. Hon gjorde dock ingen min av att vilja hälsa på den tarvligt klädd mannen framför henne, och jag fortsatte min promenad, som om ingenting hade hänt. Strunt i det! Vad jag saknar mest är tavlan av Goya.

SLUT.



## Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

### Från Trollhättan.

Trollhättans soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 15 febr. Klubben har hållit 9 ord. och ett extra möte, vilka varit både festliga och allvarliga. Bl. a. ha föredrag hållits av hrr Oskar Nilsson, Axel Karlsson, riksdagsman Anders Hansson samt fru Fogel. Klubben var representerad vid distr.-konferensen samt vid kvinmodistriktsvalkonferens i Alingsås, av vilket klubbens medl. haft god behållning. Klubben deltog i årets riksdagsval. Nästan alla medl. hjälpte till med husagitation. Klubben är representerad i olika nämnder och styrelser härstädes. Klubben har företagit agitation bland kvinnorna i staden med fru Fogel som talarinna, och resultatet av densamma har blivit att klubben ökat till dubbla antalet medlemmar.

Den 22 mars firade klubben sin 10-årsdag, varvid både arbetarekom. och ungdomskl. voro inbjudna. Fru Fogel höll festtalet om: Kvinnorna och socialismen. Vidare förekom sång, musik och deklamation. Årsfesten var mycket trevlig. Det bjöds både på allvar och skämt. Till sist utbringades ett leve för klubben och dess framgång.

Den internationella kvinnodagen högtidlighölls med fredsföredrag samt sång och musik.

Som klubben varit i 10 år och två av klubbens medlemmar fylla jämna år med densamma vilja vi göra vår honnör för dessa. Först vår kommissionär fru Hulda Veinert, som den 29 maj fyller 60 år och som trots sin ålder är en mycket duktig försäljerska av Morgonbris och klubbmedlem i övrigt, samt fru Selma Andersson, som den 2 juni fyller 50 år. Hon är klubbens representant i stadsfullmäktige samt i flera styrelser.

Med detta vilja vi sända en kamrathälsning till övriga klubbkamrater i landet.

Ref.

### Från Jönköping.

Jönköpings soc.-dem. kvinnoklubb hade 6 juni ett trevligt och talrikt besökt samkväm som slutmöte på den agitation, som nu i vår förts av kvinnoklubben i Jönköping. Den hade lagts som husagitation och det var inte utan åtminstone undertecknad gick ut med en viss känsla av undran hur det skulle vara att agitera inom egna gränser. Det var nämligen arbetarekommunens medlemmars kvinnliga anhöriga som skulle "väckas", och man skulle ju kunna tycka att männen själva skulle kunna agitera i sina resp. hem, men man kan bedra sig. Det är ju i regel så att männen inte gärna vill ha oss kvinnor med i det politiska arbetet utom möjligtvis när det är fråga om val, då kanske vi kunna få sända med vår valsedel i ett kuvert eller i bästa fall få följa med och rösta själva, men de män, som försöka få sina hustrur med på ett arbetarekommunens möte äro nog räknade med ett ensiffrigt tal.



Grupp av medlemmar i Borås kvinnoklubb.

### Från Borås.

Borås soc.-dem. kvinnoförening har i år firat sin 10-åriga tillvaro. Fören. bildades 6 mars 1919 efter föredrag av fru Nelly Thüring med 125 medlemmar. Antalet ökades hastigt till omkr. 150. Denna medlems-siffra reducerades emellertid snart. För närvarande utgöres dock medlemsstocken av en kraftig kärntrupp, av vilka de flesta varit med sedan föreningens bildande.

Under de 10 åren har föreningen hållit 122 enskilda och omkr. ett 20-tal offentliga möten.

Då föreningens arbete i första hand gäller upplysning åt kvinnorna i alla sociala och politiska spörsmål, hava många ingående diskussioner hållits i viktiga, för tiden aktuella spörsmål, av vilka kunna nämnas: Kooperationen, Socialiseringsspörsmålet, Moderskapsförsäkringen, Nattarbetslagen för kvinnor, Förbudsfrågan m. m.

En instruktions- och upplysningskurs har hållits med fru Sigrid Lundin, Sthlm, som ledarinna.

I övrigt har fören:s arbete helt inriktats på att samla arbetarekvinnorna för de socialdemokratiska idéerna.

Ett ganska omfattande hjälparbete har under de 10 åren nedlagts. Genom fören. "Rädda barnen" sändes till Ryssland under de svåra missväxtåren omkring 250 kg. kläder och 135 kr. i kontanter. Dessutom har insamlats å listor till olika bidrag över 1,000 kr.

Det har i alla fall under agitationen varit glädjande se, att det finns män, som hjälpt oss i arbetet, när det gällt att få hustrur med. Vad som emellertid behövs bland kvinnorna är upplysning. Det fanns hustrur som trots man omtalade att man var ute och agiterade för socialdemokratiska kvinnoklubben och trots mannen var medlem av arbetarekommunen ändock frågade om kvinnoklubben tillhörde russilianare eller adventisterna. I sådana fall har väl ändå mannen ett litet arbete att utföra i hemmet. Någon gång kan han väl prata politik med sin hustru.

Det är både lärorikt och givande att gå ut i husagitation och manar till efterföljd. Hela resultatet av agitationen hoppas vi dock att vi inte såg, trots att det inte var dåligt, vid det samkvämsmöte som arbetare-

fören:s ekonomi har ej tillåtit föreningen att sända mer än en stipendiat till folkhögskola (Brunnsvik). I den mån det dock visar sig möjligt kommer fören:s arbete att mera inrikta sig på att få sina medlemmar till olika folkhögskolekurser.

Ekonomien, som från föreningens startande 1919 har haft många "eldprov" att genomlöpa, har efter 10-årigt energiskt arbete någorlunda lyckats stabilisera sig. Sålunda har den kunnat tillåta inköp av aktier i en del företag: Kooperativa förbundets industrifond, Sjuhäradsbygdens tryckeribolag, Folkets hus-föreningen m. fl.

Föreningens 10-årsjubileum firades med två dagars möten. Samkväms- och försäljningsafton 10 mars och "jubileumsmöte" 11 mars. Samkvämsaftonen var anordnad i den gladare stilen och mycket välbesökt. Programmet utgjordes av musik, deklamation, föredragande av historier, teservering samt försäljning av en del vackra artiklar, som medlemmarna förfärdigat. På söndagens möte hölls föredrag av fru Vilma Nilsson, Göteborg, över ämnet "Kvinnorna och arbetarerörelsen". Dessutom förekom kort redogörelse över föreningens 10-åriga verksamhet samt sång, musik och deklamation. 5 nya medlemmar intogs i föreningen.

Detta korta utdrag om Borås soc.-dem. kvinnoförenings verksamhet under 10 år har endast tillkommit som en enkel hälsning till våra andra partivänner och kvinnoklubbkamrater i landet.

J. A.

kommunen anordnat. Det synliga resultatet var nämligen 27 nyanmälda medlemmar som betalt sin avgift till klubben och nu voro närvarande. Ytterligare ett 30-tal ha anmält sig och vi hoppas få se dessa och ännu fler ibland oss. Under samkvämet, som började med musik och hälsningsanförande av klubbens ordf., fru Agnes Lithman, förekom såväl solo- som unison sång, ett utmärkt föredrag av red. Gunnar Lundberg samt kafeservering. En angenäm stämning rådde under hela mötet, som var besökt av även manliga partikamrater, och uttalade arbetarekommunens ordf. ett tack till kvinnokl. för det goda arbetet, varefter mötet avslöts med unison sång.

Hjärtlig hälsning till alla kamrater från kvinnoklubben i Jönköping.

G. V.

## Alla för arbetarrörelsen intresserade kvinnor

böra läsa Landsorganisationens  
tidsskrift

# Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett  
24-sidigt häfte varje  
vecka och kostar för  
helt år kr. 6:15, för  
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen  
genom postverket eller direkt hos  
tidsskriftens exp., adress: Landsekre-  
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

### Från Fagersta.

Den 9 maj höll Fagersta soc.-dem. kvinno-  
klubb sitt 10-årsjubileum kombinerat med  
kamratmöte. Samtliga klubbar i Västman-  
land hade hörsammat inbjudan utom  
Kungsörsklubben. Platsens arbetarekom-  
mun hade också inbjudits, men icke flera  
än 6 av dess medlemmar infunnit sig, vilket  
får noteras som ringa intresse för kvinnornas  
socialistiska strävanden.

Tack vare den goda tillslutningen från  
inbjudna klubbars sida får dagen betraktas  
som lyckad. Mötet öppnades med några  
musiknummer varefter klubbens ordf., fru  
Elna Bohman, hälsade de närvarande väl-  
komna och föredrog 10-årsberättelsen. Av  
denna framgick, att klubben under sin 10-  
åriga verksamhet hunnit med åtskilligt i  
agitatoriskt avseende. Av tidningen Mor-  
gonbris har sålts 7,191 ex. och gratis utde-  
lats 50. Dessutom har sålts och gratis ut-  
delats broschyrer i olika aktuella ämnen.  
Föredrag ha varit ordnade av talarinnor så-  
väl inom som utom förbundet. En hel del  
aktuella frågor ha diskuterats, samt vid alla  
valtillfällen har klubben tagit verksam del i  
husagitationen genom utdelning av broschy-  
rer, flygskrifter och fullmakter. Till dessa  
val har klubben även lämnat ekonomiskt bi-  
drag till arbetarekommunen. Detta till trots  
kan man dock icke säga att kommunen haft  
förmåga att uppskatta klubbens insatser på  
detta område. Klubben har lämnat ekono-  
miskt bidrag till strejkande kamrater i vårt  
land såväl som till utländska broderorgani-  
sationer. Klubbens medlemmar ha själva  
förfärdigat sitt samlingstecken — ett stan-  
dar — som togs i bruk första gången vid  
majdemonstrationen 1923. Klubben har  
också representanter i de olika kommunala  
institutionerna. För närvarande består  
klubben av 42 medlemmar.

Efter några musiknummer höll fru Sara  
Andersson, Stockholm, föredrag över ämnet:  
"Vad tjänar det till?" Föredraget var ut-  
märkt ur alla synpunkter. Däri gick tal-  
till rätta med våra andligt sovande kvinnor  
runt omkring oss, även kritiserade hon alla  
dessa män, som själva anse sig vara nog,  
men inte göra något för att deras hustrur  
ryckas med i vårt sociala arbete. Talarin-  
nan hävdade starkt, att såväl män som kvin-  
nor äro nödvändiga i vårt nydaningsarbete  
inom alla områden.

Efter föredraget var en enkel lunch anord-  
nad. Efter densamma tog kamratmötet sin  
början. Till detsamma voro två frågor in-  
lämnade. Fru Agnes Söderquist, Västerås,  
inledde frågan: "Kvinnorna och partiet.  
Påvisande att kvinnorna inom partiet som  
kvinnoorganisation hade en stor uppgift att  
fylla och var ett utmärkt komplement till  
arbetarekommunernas arbete. Därefter fö-  
rekom en stunds diskussion, som fick utgöra  
svar på frågan. Den andra frågan: Skolan  
och katekespluggen, inleddes av fru Alma  
Melin, Fagersta. I diskussionen framhölls  
den inkonsekvens som mången låter komma  
sig till last därigenom, att man säger sig  
vara emot katekesplugg och sedan skickar  
sina barn till nattvardsskolan, som ingenting  
annat är än katekesplugg i sin högsta po-  
tens. Även i denna fråga fick diskussionen  
utgöra svar på densamma.

Härmed var kamratmötet slut och att  
döma voro samtliga nöjda med sin dag.

Hälsning till alla kamrater från Fagersta-  
klubben. *Ref.*

## En brusten länk.

Med fru Kerstin Kamp, död den 14 maj,  
förlorade Lunds soc.-dem. kvinnoklubb en av  
sina mest hängivna medlemmar. Medlem,  
som hon varit sedan klubben bildades, har  
hon väl sällan saknats på våra möten. För  
henne voro våra möten idéer i hennes hela  
liv och våra möten och fester den för-  
ströelse, som gjorde vardagen ljusare för  
henne under hennes strängt arbetsfyllda liv  
Nog hade vi, kamrater, önskat att hon hade  
fått leva ännu en del år och njuta av de  
bättre förhållanden, som vi hoppades livet  
skulle bjuda henne, men så blev icke fallet.  
Vi minnas henne alltid med tacksamhet.

*A. L.*

### Från Ronneby.

Ronneby soc.-dem. kvinnoklubb firade  
den 21 april sitt 20-årsjubileum med en väl-  
lyckad fest. Till densamma voro arbetare-  
kommunen och ungdomsklubben samt öv-  
riga intresserade inbjudna. De närvarande  
hälsades välkomna av ordf. i kvinnoklubben,  
fru Hildur Ekberg, vilken även framlade en  
historik över klubbens arbete under de  
gångna åren. Talarstolen beträddes därefter  
av förre riksdagsmannen, hr Oskar Kloof  
från Karlskrona, vilken höll ett utmärkt fö-  
redrag, utgående på nödvändigheten av att  
ha kvinnan med i arbetet. Talaren avtacka-  
des med starka applåder.

Efter föredraget vidtog den samkvämsar-  
tade delen av programmet, inledd med den  
obligatoriska kaffedrickningen. Program-  
met upptog även musik, sång och deklama-  
tion. *B. R.—i.*

### Från Bollnäs.

Bollnäs soc.-dem. kvinnoklubb kan i år  
se tillbaka på en 10-årig verksamhet och  
hade med anledning därav den 20 april an-  
ordnat en jubileumsfest, till vilken även öv-  
riga soc.-dem. organisationer voro inbjudna.  
Efter musik och sång hälsade klubbens ordf.,  
fru Hilda Alldén, de närvarande välkomna  
och överlämnade ordet till fru Iriz Wik-  
ström, Söderhamn, som talade över de social-  
demokratiska kvinnornas arbetsuppgifter.  
Tal. berörde ett flertal områden, där de  
soc.-dem. kvinnoklubbarna sida vid sida med

## Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

\*

Rekommenderar sig till utfö-  
rande av alla slags trycksaker

\*

Moderna stilar  
Snabbt utförande  
Moderata priser

arbetarrörelsens övriga organisationer böra  
energiskt kämpa för danandet av ett bättre  
samarbete. Föredraget mottogs med starkt  
bifall.

Efter kafferasten föredrog fru Elsa  
Forsberg en historik över klubbens 10-åriga  
verksamhet. Klubben bildades 16 febr.  
1919 efter föredrag av fru Disa Westberg  
med 25 medl., vilka samtliga ännu tillhöra  
klubben. Klubben har framgångsrikt arbe-  
tat för sina medlemmars skolning. Ett  
starkt inslag i mötesprogrammen har varit  
diskussion och föredrag i aktuella frågor.  
Flera av klubbens medl. inneha kommunala  
uppdrag. I A. B. F:s styrelse är också klub-  
ben representerad. Har deltagit i A. B. F:s  
studiecirkelverksamhet, sista året med egen  
cirkel i skönlitteratur, vilken givit gott re-  
sultat. Vid valen ha klubbens medl. utfört  
ett synnerligen gott arbete. Av den vinst,  
som uppstått av hållna fester, har klubben  
tecknat andelar i Hälsinglands Folkblad,  
Folkets hus-föreningen och koop. företag  
till betydande belopp samt har klubben vid  
flera tillfällen skänkt medel till arbetslösa  
och fattiga.

Sedan ett fyrfaldigt leve höjts för 10-  
åringen framförde hr Ture Karlsson på  
Bollnäs arbetarekommuns och gästernas väg-  
nar ett tack och en lyckönskan till ett fort-  
satt framgångsrikt arbete.

Vid festen anmälde 7 nya medl. sitt in-  
träde i klubben.

Med kamrathälsning till alla klubbar lan-  
det runt. *Ref.*

## KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från  
Handelsfirman HERMES, Birger Jarls-  
gatan 71, Stockholm. Tel. N, 116 74. 4 1/2,  
kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislist.)  
(Åberopa denna tidning.)



## Barnens antal

i en familj är av vital be-  
tydelse för ekonomin.

Ny lärobok i könsfrågan

med Adamssons Rådgivare och prislista  
mot 45 öres porto, erhålles gratis vid  
varuköp. Privat avsändare om så begäres.

Nils Adamsson

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

## Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-  
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-  
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-  
stam, Götabergrsgatan 26, Göteborg.  
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.  
11 f. m.—1 e. m.

### Från Tomelilla.

Tomelilla soc.-dem. kvinnokl. firade sin  
10-åriga tillvaro den 28 april. Mötet öpp-  
nades av ordf., som hälsade alla välkomna.  
Så föredrogs en resumé över klubbens 10-  
åriga verksamhet, varav framgick att klub-  
ben haft åtskilliga svårigheter att kämpa  
med, men att den fortfarande har en kärn-  
trupp som energiskt håller samman. Fru  
Martha Larsson talade över ämnet Agita-  
tionen och hr Anton Hjalmarsson över par-  
tiets 40-åriga tillvaro. Båda föredragen  
ähördes med spänd uppmärksamhet och av-  
tackades med hjärtliga applåder. Därefter  
samlades man kring rikligt dukat kaffebord  
där ej ens den traditionella skånska spettek-  
kakan saknades. Vidare förekom sång, mu-  
sik och deklamation. En utav Tomelillakam-  
raterna hade författat en del verser över  
klubbens verksamhet och en del kamraters  
arbete inom klubben, vilket mottogs med  
stor munterhet. Även medverkade de sjun-  
gande gesällerna under festen. På kvällen  
anlände lyckönskningstelegram från riks-  
dagsman Björck. Leven höjdes för soc.-dem.  
kvinno- och för Tomelilla kvinnokl.  
varefter man skildes åt efter en angenäm  
10-årsfest för klubben.

Hälsningar landet runt från

Tommelittarna.

## Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska  
kvinno- och kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges  
Socialdemokratiska Kvinno-  
förbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel.  
Norr 244 36. Upplandsgatan 85,  
Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1,  
3 tr. Tel. Norr 288 86. Post-  
giro n:r 50196.

För annonsavdelningen:  
Astrid Johansson, Upplands-  
gatan 58 A. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris:  
Helt år kr. 3.—, halvt år kr.  
1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre,  
textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.  
Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr  
244 36. Expeditionsförelse: Gulli  
Bergman, Upplandsgat. 1, 3 tr. ö. g.  
Tel. Norr 288 86. Postgiro 50197.

Stockholms läns soc.-dem. kvinno-  
distrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel.  
Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand,  
Bromsten.

## ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

### Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.  
Dam- & Barnunderkläder.  
Extra starka barnstrumpor.

#### Sthlns Allm. Kvinnoklubb

sammanträder första torsdagen i varje må-  
nad. Lokal: Västmannagatan 1, 1tr.

OBS! Ändrad lokal.

Ordförande Fru Anna Karlsson, Jungfru-  
gatan 41 B, 3 tr.

#### Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde  
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i  
lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65,  
3 tr., Stockholm. Styrelsen.

#### Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb

sammanträder 2:a fredagen i varje månad  
kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan  
69. Tel. Kungsh. 69 90.

#### Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 1:sta onsdagen i varje må-  
nad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m.

Uppbörd och inskrivning varje möte.

Obs! Ändrad lokal.

Styrelsen.

#### St Görans soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta torsdagen i månaden kl.  
7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan  
21. Tel. Kungsh. 97 89.

#### Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte varje torsdag kl. 8.30 e. m. i  
Studiehömet, Drottninggatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

#### Enskede soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta måndagen i varje må-  
nad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen.

Ordf. fru Lotten Olsson, Graningegr. 5,  
Stureby. Tel. 36.

#### Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje  
månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

#### Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8  
e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen.

#### Göteborgs östra soc.-dem. kvinno- klubb

håller möte 3:dje tisdagen i varje månad  
kl. 8 e. m. Lokal Bondegatan 14.

#### Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8  
e. m. i Folkets Hus B-sal. Styrelsen.

#### Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram  
2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m.

Ordf. fru Anna Forss, Billesholms gruva.  
Skr. fru Ida Ludström, Ljungsgård, Bil-  
lesholms gruva. Styrelsen.

#### Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje  
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.

Ordf. fru Bothilda Hansson, Norra Vallga-  
tan 118. Korresp. skr. fru Martha Lars-  
son, Sorgenfriväg. 7 a. Tel. 10 06.

#### Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i  
varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.  
Styrelsen.

#### Nyåshamn soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra månd. i varje månad kl.  
7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru  
Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

#### Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad  
kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Fol-  
kets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet  
i Huvudsta.

Styrelsen.

#### Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje  
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

#### Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i varje månad  
kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

#### Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i  
varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus.

Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel.  
2 37. Styrelsen.

#### Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje mån-  
dagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets  
Hus.

#### Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad  
kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna  
Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

#### Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje  
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru  
Greta Hagström, Löteberg, Uppl. Väsby.

Styrelsen.

#### Örgröte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl.  
7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gärda.

Styrelsen.